Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 204 | Łódź, Czwartek, 30 sierpnia 1934 r. | צוועלפטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, יט אלול תרצ"ד | № 204

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

קלאנגען וועגען קאבינעט=ענדערונגען

פרעמיער און אויסערן=מיניסטער זאלען דימיסיאנירען?

ווארשא, 29 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט)

אין די פאליטישע קרייזען האט זיך פער־שפרייט א קלאנג וועגען דעם, אז פרעמיער קאז־לאווסקי און אויסערן־מיניסטער בעק זאלען זיך צוריקציהען פון זייערע אמטען.

פרעמיער זאל ווערען דער איצטיגער אי־נערן-מיניסטער זינדראם=קאשטשאלקאווסקי.

ווייטער גיט מען איבער, אז דער וויצע־בילדונגס־מיניסטער פיעראצקי (א ברודער פון טראגיש־אומגעקומענעם אינערן=מיניסטער) און אויך וויצע-מיניסטער שעדלעצקי זאלען אוועק אינדימיסיע

אנ'אלטע טרויעריגע געשיכטע,

וואס האט זיך אויפסניי איבערגעחזרט אין סאכאטשאוו

סאכאטשאוו, 29 (יט"א טעלעפאניש)

זייט א לענגערע צייט האבען טונקעלע פער־שוינען געפיהרט א העצע צוליב א פערשוואונדע־נעם קריסטליכען יונגעל באלצער. די מוטער פון דעם קינד האט פערשפרייט קלאנגען, אז יודען האבען דאס קינד געקוילעט און גענומען דאס בלוט צו מצות. די פאליציי האט נישט געקענט פעסט־שטעלען, וואו דאס קינד געפינט זיך.

מיט עטליכע טעג צוריק, האט מען דאס קינד געפונען אין בלוינע אויפ'ן מארק. דאס קינד איז געבראכט געווארען קיין סאכאטשאוו. געגען דער מוטער ווערט פערפיהרט א פראצעס פאר פערשפרייטען די קלאנגען.

דייטשע פלאט=מאנעווערס

בערלין, 29 (ספ. טעל.)

דינסטאג ביינאכט איז אויפ'ן באלטישען ים – צווישען דעם אינזעל לאנגלאנד און דעם קור־ארט ווארנעמונדע – פארגעקומען א גרויסע פאראד פונ'ם דייטשען קריגס=פלאט.

ביי די מאנעווערס איז אנגעווענדט געווארן א קינסטליכער נעבעל, און ס'זענען פארגעקומען ארטילערישע איבונגען.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען דעם 29-טען אויגוסט 1934 אין קארלסבאד און דארט קומט זי צו קבורה
אונזער הייסגעליבטע

נ"ע העלענא (הדס) פיאסקאווסקא
אשת ר' אברהם נ"י

אין עלטער פון 49 יאהר

וועגען האט עס טיילען מיט אין גרויס צער די אין טיפען טרויער פערבליבענע

מאן און פאמיליע.

ציוניסטישע ארגאניזאציע
אין לאדז.

פילהארמאניע-זאל
נארוטאוויטשא 20.

היינט, דאנערשטאג, דעם 30-טען ה. ח. 8.30 אוונט וועט

דעפ. יצחק גרינבוים

מיטגליד פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע און לייטער פון עליה-דעפארטאמענט פון דער יודישער אגענץ אין ירושלים ארויסטרעטען מיט א רעפעראט אויף ד. ט.:

„די איצטיגע לאגע אין ציוניזם און אין ארץ-ישראל"

איינגאנגס-בילעטען צו בעקומען אין ציוניסטישען ביורא, שרודמיעסקא 29.

Z powodu przedwczesnego zgonu naszej nieodżałowanej Szefowej

B. P.

Heleny Piaskowskiej

wyrażamy głębokie współczucie Szefowi naszemu p. ABRAMOWI PIASKOWSKIEMU oraz RODZINIE.

Personel F-my „A. A. Piaskowski"
w ŁODZI.

גארטען
הערענאוו

שבת, דעם 1 ווזשעשען, 9 אוונט
בלויז 1 געזעגענונגס=קאנצערט
פון דער קעניגין פון יודישען ליד.
דער שטאלץ פון דער יודישער עסטראדע! — די הארציגע זינגערין!
דער ליבלינג פון יודישען עולם!

לאלא פאלמאן

פאר איהר אפפאהרען אויף א לענגערן קאנצערט=טורנע קיין אויסלאנד!
לאלא פאלמאן מיט איהר זיסער, קלינגענדיגער, הארציגער שטימע, מיט איהר אריגינעלער, קינסטלערישער אינטערפרעטאציע און רייכען רעפערטואר, האט מיט שטורם איינגענומען ווילנע. אומעטום האט זי געשלאגען דעם רעקארד פון ערפאלג.
מיט איהר קינפטיגען קאנצערט וועט אונז לאלא פאלמאן ברענגען אנ'אוונט פון הארציגען געלעכטער, פאלקסטימליכע, חסידישע, הומאריס־טישע, כאראקטעריסטישע, ארבייטער-לידער און גראטעסקעס.
קומט זיך געזעגענען מיט אייער ליבלינג, לאלא פאלמאן!
— מייסטערין פון יודישען ליד —
אכטונג! אויסער בעקאנטען שלאגער-פראגראם, וועט ל. פאלמאן געבען איבערגע נייע לידער.
אין קאנצערט נעמט אויך אנטייל פון 8 אוונט דער בעריהמטער

מענער-קינסטלער-כאר פון „הזמיר"

אונטער דער ליידונג פון בעוואוסטען דיר. פראפ. י. זאקס.
אין פראגראם: 1) העלע וואנדער און די לבנה—פון י. זאקס מיט בעגל. פון סימפ. ארקעסטער. 2) זמירות—זילבערק. 3) וויג-ליד—ענגעל-זאקס. 4) די און דאניא—זאקס.
אל תירא—פעלמאן-רומשינסקי, בעם קלאוויר: פר. פיעטרושקא.
פון 5 אוונט — קאנצערט פון סימפ. ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ס. פיעטרושקא. אין פראגראם: יודישע מוזיק.
בילעטען צום פרייז פון 1.09, פאר קינדער 54 גר. צו בעקומען אין דער טערקישער קאנדיטאריי פיעטריקאווער 12 און אין העלענאוו.
אויגאווע בילעטען קענען בעקומען נור פערזאנען ביז פרייטאג אין טערקישער קאנדיטאריי.

אנאנסען
— אין —
פאלקסבלאט
האבען גרויס ערפאלג

שטרענגע ווארנונג פון ראבינאט

מיר ווארנען אויפסניי די יודישע בעפעלקערונג, בעזונדערס די יודישע רעסטאראטארען, אז: 1) קויפענדיג גראשען (צונגען, לונג- און לעבערס. פיס, פעטס און ד. ג.) דארף מען אכטונג געבען, אז יעדער שטיק בעזונדער זאל האבען אויף זיך א כשר'ע פלאמבע פון לאדזער שעכט=הויזער מיט'ן דאטום פון דער שחיטה.

2) פלייש קויפען דארף מען נאר אין די יאטקעס, וואס בעזיצען הכשרים פון ראבינאט.

יעדער חורש=הכשר האט א בעזונדערן קאליער.

3) ביי די „ארומטרעגערס" טאר מען נישט קויפען קיין שום פלייש!

היט זיך פון נבלות וטריפות!

ועד הרבנים לעדת לודז.

ר' חבא, צ"ר 29.8—34.

א טיכטיגע
אינקאסענטקע
פאר א גרעסערע געזעלש. אינסטיטוציע
ווערט געזוכט
אפערטען אין אדמינ. אונטער „M. M."

עלעגאנטע
דאמען-היטען
Modystka
„TOLA"
23 Zawadzka 23

ס'ווערט געזוכט
א פרעבאלאנקע
און אנ'ערציהערין
מיט קוואליפיקאציעס.
צו מעלדען זיך טעגליך פילסודסקיעגא 76, אין לאקאל פון „התאחדות" און אין קאנצעלאריע פון „בית עם" פון 8–9 אוו.

דער קאמיטעט פון בית=הכנסת
„בקור חולים"
פלאץ וואלנאשטשי 10
מאכט בעקאנט, דאס די ימים-טובים הבע"ל וועט ביי אונז דאווענען א ניי-אנגאזשירטער בעריהמטער קאנטאר מיט כאר=בעגלייטונג. די נאכפראגע נאך פלעצער איז זעהר גרויס. מיר בעטען אלזא די געעהרטע מתפללים זיי זא־לען צואיילען מיט'ן אויסקויפען בילעטען אויפ'ן קינפטיגען יאהר, ווייל אין די לעצטע טעג פאר ראש-השנה וועט בעשטימט אויספעהלען פלעצער.
יעדען אוונט פון 6 ביז 10 איז די שוהל אפען ספעציעל צו פערמיטען פלעצער.

ליטוויש=לעטיש=עסטישער בונד

ריגע, 29. (ספּ. טעל.)

היינט קומט זיך צונויף אַ קאָנפערענץ פון פאָרשטייער פון ליטע, עסטלאַנד און לעטלאַנד בכדי אַרומצורעדן די פראַגען פון קאָאָרדינירן די ווירטשאַפטליכע און פּאָליטישע צוזאַמענאַרבייט פון די דאָזיגע לענדער.

ריגע, 29. (ספּ. טעל.)

די קאָנפערענץ האָט פאַרענדיגט איהר אַרבייט היינט 7 אין אָוונד.

לויט ווי עס איז מודיע אַן׳אָפיציעלער קאָמוניקאַט איז אין אַלע ענינים הערגרייכט געוואָרן אַ פולשטענדיגער הסכם.

מאַנעוורעס פון פראַנצויזישער לופט-פליהעריי

פּאַריז, 29 (ספּ. טעל.)

מאָרגען אינדערפריה וועלען זיך אָנהויבען די לופט-פליה-מאַנעווערס פון אַן׳ערך 400 אַפּאַראַטען, בכדי אויסצופאָרשען די אופנים פון לופט-שוץ, אין פאַל, ווען פּאַריז זאָל פּלוצים אַטאַקירט ווערען דורך אעראָפּלאַנען.

היינט האָט זיך אָנגעהויבען די קאָנצענטראַציע פון די כחות, וואָס געהערען צו די לופט-פליה צענטערס.

אַ פיהרער אינדערהיים — אַ קאַנצלער אינדרויסען

בערלין, 29 (ספּ. טעל.)

דאָס דייטשע אינערן-מיניסטעריום קלערט אויף, אַז דער אָפיציעלער טיטול פון היטלערן אין די אינערליכע מלוכה׳שע פערהעלטנישען קלינגט: „פיהרער און קאַנצלער פון דייטשלאַנד”, און אין די אָפיציעלע בעציהונגען מיט אויסלאַנד — „דייטשער קאַנצלער”.

פערמשפּט 2 אַנטיילנעהמער אין דעם לעצטען ווינער פּוטש

ווין, 29 (ספּ. טעל.) דאָס קריגס-געריכט האָט היינט פערמשפּט 2 בעטייליגטע אין דעם קאַנצלער-אַטענטאַט דעם 25 יולי ה. י. אויף 15 יאָהר שווערע טורמע.

אַ ביאַליק-אוידיציע דורך ראַדיאָ

וואַרשאַ, 29 (יט״א טעלעגראַפיש).

דעם 4. סעפּטעמבער 6.45 אָוונד, וועט אין ראַדיאָ געגעבען ווערען אַן׳אוידיציע געווידמעט ביאַליק׳ן.

א רעפעראַט אין פּויליש און העבּרעאיש וועט האַלטען דיר. לעווינסאָן. ס׳וועלען אויך רעציטירט ווערען איינעגע דיכטונגען פון ביאַליק׳ן.

צאַרישע אָפיצירען אין דער סאָוויעטישער אַרמעי...

שאַנכאַי, 29 (ספּ. טעל.)

„אָריענט”-אַגענטור איז מודיע: צווישען די רוסישע עמיגראַנטען אין שאַנכאַי קורסירט אַ קלאַנג, אַז די סאָוויעטישע רעגירונג, נעהמענדיג אין בעטראַכט די סיטואַציע אויפ׳ן ווייטען מזרח, האָט

בדעה צו דערקלערן אַן׳אַלגעמיינע אַמנעסטיע פאַר די ענטלאָפענע פון רוסלאַנד און צו פּאַרליי- גען די נעוועזענע מיליטער-לייט פון דער צאַרישער אַרמעי אַריינצוטרעטן אין דער רויטער אַרמעי.

דייטשע פּרעסע לייקענט איז אַ געהיימע פּויליש=דייטשע אָפּמאַך

בערלין, 29 (ספּ. טעל.)

די היינטיגע דייטשע פּרעסע האָט פערעפענטליכט אַ קאָמוניקאַט אין וועלכען עס ווערט, פאַררופענדיג זיך אויף מאַסגעבענדע בערלינער קרייזען, געלייקענט אַין די ידיעות פון די פראַנצויזישע צייטונגען וועגען דעם אַז ס׳עקזיסטירט כלומרשט אַ געהיימער פּויליש-דייטשען אָפּמאַך.

געגען אַריינעהמען די סאָוויעטען אין דער פעלקער=ליגע

זשענעווע, 9 (ספּ. טעל.)

לויט ווי מען איז מודיע פון בערן וועט די שווייצאַרישע רעגירונג אָננעמען די קומענדיגע וואָך אַ בעשלוס בנוגע איהר שטעלונג מכוח׳ן אַריינעמען סאָוויעט-רוסלאַנד אין דער פעלקער-ליגע.

עס ווערט פאָראויסגעזעהן אַז די פעדעראַלע רעגירונג האָט בעשלאָסען צו שטימען געגען אַריינ נעמען די סאָוויעטען אין דער ליגע.

די ערשטע צוויי „אַמנעסטירטע” יודען אין דייטשלאַנד

בערלין, (יט״א). אויפן יסוד פון דער היטלער-אַמנעסטיע זענען נאָך אָפּזיצען צעהן חדשים אין תפיסה בעפרייט געוואָרען דר. ערנסט רעכניק, דער אַדמיניסטראַטיווער דירעקטאָר פון דער יודישער קהלה אין ברעסלוי, און אַלבערט האָזענטאַל, אַ יודישער געשעפטס-מאַן אין ברעסלוי, וועלכע זענען אין באַזומבער פ.י. געהאַט פערמשפּט געוואָרען צו פופצעהן חדשים תפיסה, דערווייל זענען עס די איינציגע יודען, וועלכע האָבען געניאָסען פון דער אַמנעסטיע.

אַלבערט ראָזענטאַל איז געהאַט צוגעצויגען געוואָרען צו פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר אָפּדרוקען אַן׳אַרטיקעל א.ט. „איך זוך מיינע ברידער”, אין דעם אָפיציעלען אָרגאַן פון דער ברעסלויער קהלה „געמיינדע-בלאַט” וואָס זיין פעראַנטוואָרטליכער רעדאַקטאָר איז עקס-אָפיציא געווען דר. רעכניק.

עטלכע טעג באַלד ערשיינען פון דעם אַרטיקעל זענען בידע, ראָזענבלאַט און דר. רעכניק, אַרעסטירט געוואָרען, מע האָט זיי איבערגעפירט אין קאָנצענטראַציע-לאַגער, וואו זיי זענען אָפּגעזעסען פיר חדשים. די דאָזיגע צייט איז זיי צום אורטייל ניט פערעכענט געוואָרען, אַזוי אַז אין דער אמתן זענען בידע געזעסן געווען בערויבט פון זייער פרייהייט אין משך פון 14 חדשים.

דר. רעכניק איז געווען בעת דער מלחמה אַ פראָנט-סאָלדאַט, באַלד ווי ער איז צוויי מאָל פערוואונדעט געוואָרען אין די מיליטערישע מאַכט האָט איהם אַנערקענט אַלס אונפעהיג צו מיליטער-דינסט, האָט ער זיך אָבער ווידעראַמאָל געמאָלדען אַלס פרייוויליגער און זיך בעטייליגט אין די פראָנט קאַמפען ביזן סוף פון דער מלחמה.

דער דאַנציגער סענאַט גיט זיך אַן׳עצה אויך אָהן אַ געשריבענעם אַריער=פּאַראַגראַף

דאַנציג, (יט״א). דער דאַנציגער סענאַט האָט אָפּגעזאָגט די נאָמינאַציע פון מעהרערע יודען אַלס געריכטס-אַפּליקאַנטען און דערמיט ווידער אַמאָל געשטעלט אויף דער טאָג-אָרדנונג די פראַגע וועגען יודישען אַקאַדעמישען נאַכוואוקס אין דאַנציג, וואו עס עקזיסטירט נישט, לויט דער קאָנסטיטוציע, קיין אַריער-פּאַראַגראַף, און יודישע ווירטשאַפטליכע קרייזען ווערט אָנגעוויזען אַז דורך דער ציל-בעוואוסטער שטערונג פון אַ יודישען נאַכוואוקס אין דער יודישער פּראַקטיק ווערען אויך דירעקט געטראָפען די יודישע ווירטשאַפטליכע אינטערעסען אין דאַנציג.

פאַבריקאַנטען און סוחרים פון גאַלאַנטעריע-אויסאַרבייטונגען

באָיקאָטירען דייטשע רויה=שטאָפען

וואַרשע, (יט״א). לויט דער איניציאַטיוו פון שטאָטישען קאָמיטעט פאַר דער אַנטי-היטלעריסטישער ווירטשאַפטליכער אַקציע איז פאָרגעקומען אַ בעראַטונג אין וועלכער עס האָבען זיך בעטייליגט סוחרים און פאַבריקאַנטען פון גאַלאַנטעריע-אויסאַרבייטונגען, אויף דער בעראַטונג איז בעהאַנדעלט געוואָרען די פראַגע וועגען אויסמיידען רויה-שטאָפען, וואָס שטאַמען פון דייטשלאַנד.

אין רעזולטאַט פון דער בעראַטונג האָבען די אַנוועזענדע פאַבריקאַנטען, די ה״ה ל. זילבערמאַן, ב. קאַדיש, י. מאַרטשאַק, מ. בויסבוים, מ. אָססיאַ, הי׳ פּילאַר און י. האָפמאַן, אונטערגעשריבען אַ דעקלאַראַציע אַז זיי וועלען נישט בענוצען קיין דייטשען גאַלאַנטעריע ביים פאַבריצירען זייערע סחורות.

אויך די סוחרים, וועלכע האָבען זיך אין דער בעראַטונג בעטייליגט די ה״ה ה. רעסטדינער, ב. שטיינקריץ, ד. מעלאַמער. י. זילבערנאַדעל, ד. אייזענבערג, און א. בירנבוים האָבען זיך שריפטליך פערפליכטעט נישט צו פערקויפען קיין גאַלאַנטעריע-אויסאַרבייטונגען וועלכע ווערען פאַבריצירט פון דייטשע רויה-שטאָפען.

אַן׳ענליכע התחייבות האָט אויך געגעבען די פאַבריק פון גאַלאַנטעריע-קאַמען „וו. שימאַנאָווסקי און פּאַלעוויץ” (הינטער וואַרשע).

דער לופט=פליה-טורניר אין וואַרשאַ

וואַרשאַ, 29 (טעלעפאָניש).

היינט איז אויפ׳ן מאָקאָטאָווער פעלד פאָרגעקומען די געוויכט-קאָנטראָלע פון די אעראָפּלאַנען, וואָס נעהמען אָנטייל אינ׳ם טורניר. לויט׳ן רעגולאַמין טאָר אַזאַ אעראָפּלאַן נישט ווענען מעהר, ווי 560 קילאָ. די פּוילישע, טשעכישע און איטאַליענישע אעראָפּלאַנען שטייגען נישט איבער די דערמאָהנטע נאָרמע. די דייטשע ווענען אָבער מעהר, און די דייטשע פליהער האָבען דעריבער געמוזט אוועקנעהמען איינעגע נישט וויכטיגע טיילען, כדי די וואָג זאָל זיך אויסגלייכען.

אַ יוד—דער עלטסטער מיטגליד פון אַמעריקאַנער קאָנגרעס

וואַשינגטאָן (יט״א) נאָכ׳ן טויט פון פאָרזיצער פון אַמעריקאַנער רעפּרעזענטאַנטען-הויז (קאָנגרעס) הענרי רעיני וועט אויף דער נעכסטער זיצונג פון קאָנגרעס, אַלס עלטסטער פיהרען דעם פאָרזיץ דער 68-יעהריגער קאָנגרעסמאַן אַדאָלף סאַבאַטה, אַ יוד. סאַבאַטה געהערט צו דער דעמאָקראַטישער פּאַרטיי און איז זייט 28 יאָהר קאָנגרעס-מיטגליד פון שטאַט אילינאָיס. קאָנגרעסמאַן סאַבאַטה איז געבוירען געוואָרען אין טשעכאָסלאָוואַקיי און איז צו 15 יאָהר געקומען קיין טשיקאַגאָ, וואו ער איז אַ לענגערע צייט געווען פרידענס-ריכטער.

ליטווינאָוו שטעלט זיך אָפּ אין קאָוונע

ריגע, 29 (יט״א) פון קאָוונע איז מען מודיע, אַז דער סאָוויעטישער אויסערן=קאָמיסאַר ליטווינאָוו וועט זיך אויף זיין צוריקקעהר פון מאָסקווע פערהאַלטען אין קאָוונע און רעוויזיטירען דעם מיניסטער לאָזאָרייטיס.

גלייבער, אַז מ׳פאַרשט נישט...

פּאַריז, 29 (ספּ. טעל.)

דער קאָרעספּאָנדענט פון דער האוואַס-אַגענטור אין בערלין איז מודיע, אַז אונטערן אויסרייד פון פּראָפּאַגאַנדירען געגען היטלער׳ן זענען אַרעסטירט געוואָרען 10 דעלעגאַטען פון דער אַנטי-פאַשיסטישער יוגענד (4 ענגלענדער, 4 שפּאַניער און 2 פראַנצויזען), וועלכע זענען געקומען קיין דייטשלאַנד, בכדי צו בעזוכען טעלמאַנען און אויסצופאָרשען די פערהעלטענישען, וואָס הערשען אין די קאָנצענטראַציע=לאַגערן.

אַ טורעם 2000 מעטער די הויך

זאָל בס״ב אויסגעבויט ווערען אין פּאַריז

פּאַריז, 29 (ספּ. טעל.)

„לע זשור” איז מודיע, אַז 2 פראַנצויזישע אַרכיטעקטען האָבען אויסגעאַרבייט אַ פּראָיעקט וועגען אויסבויען אין פּאַריז, — אין שייכות מיט דער וועלט אויסשטעלונג אין יאָהר 1937 — אַ טורעם 2 טויזענד מעטער די הויך.

נישט געקומען צו קיין שלום

שלום פון דעם 11 ציוניסטישען לאַנד=צוזאַמענפאָהר

וואַרשאַ, 29. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

דער 11-טער ציוניסטישער לאַנד-צוזאַמענפאָהר אויף וועלכער מ׳האָט די גאַנצע צייט גערעדט וועגען שלום האָט זיך געענדיגט מיטן זעלבען מלחמה צושטאַנד, מיט וועלכער די האָט זיך אָנגעהויבען.

צום ערווארטען שלום איז נישט געקומען.

דער סוף פון דעם ציוניסטישען צוזאַמענפאָהר אין וואַרשאַ איז אין אַ סתירה צו דער קאָנפערענץ אין קראָקאָ, וועלכע האָט זיך געענדיגט מיט אַ גאַנ- צער רייהע שלום-רעזאָלוציעס.

די פראַקציע „עת לבנות” איז אין צ.ק. נישט אַריין. עס איז בלויז בעשלאָסען געוואָרען צו קאָאָפּטירען פאָרשטייער פון „עת לבנות” אין פאַל ווען די וועלען אַריין אין צ.ק.

אין דעם נייעם צ.ק. זענען געוועהלט געוואָרען צ.אַ. די פאָרשטייער פון לאַדזשער ציוניסטען: העפּ. ד״ר ראָזענבלאַט, און מ. לימאַן, און אין פּאַרטיי-געריכט — גאָט. לאַוויק, יאָ״ל און מאַגיסטער בראַ- ווערמאַן.

6 פּאַרטאָג זענען געהאַלטען געוואָרען די שלום רעדעס פון דעפּ. גרינבוים, ד״ר שיפּער און מ. לימאַן.

מיטן געזאַנג פון התקוה האָט זיך די קאָנפערענץ געשלאָסען 7 פאַרטאָג.

ס׳איז כדאַי צוצוגעבען אַז אין צ.ק. איז דאָס מאָל נישט געוועהלט געוואָרען דער „בעקאַנטער” ראַטמאַן עלענבערג, וועלכער האָט זיך מפורסם געמאַכט מיט זיינע היטלערלאַנד-געשעפטען..

סעסיע פון „אגודת הרבנים”

ס׳זאָל געשאַפען ווערען אַ שטענדיגער בית=דין

וואַרשאַ, 29. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

אין לאָקאַל פון „אגודת הרבנים” האָט זיך היינט אינדערפריה געעפענט די פּלענאַרע סעסיע פון „אגודת הרבנים אין פּוילען” אונטערן פאָרזיץ פון פּאַביאַניצער רב.

עס איז ברייט אַרומגערעדט געוואָרען די פראַגע וועגען שאַפען אַ שטענדיגען בית דין ביי דער אגודת הרבנים, וואָס וועט אויסגלייכען אַלע סכסוכים אין די שטעט — צווישען רבנים, קהלות און שוחטים.

אַזאַ בית דין וועט בעשטיין פון 32 רבנים.

עס איז בעשלאָסען געוואָרען צו שיקען אַ דעלעגאַציע צום קאָמוניקאַציע-מיניסטער וועגען אויספועלן אַ דערלויבעניש צו מעגען דאַווענען אין טלית און תפילין אין די באַהנען.

ווייטער איז בעשלאָסען געוואָרען צו שיקען אַ דעלעגאַציע צום בילדונגס-מיניסטער אַז יודישע קינדער זאָלען בעפרייט ווערען פון די לעקציעס פון האַנד-אַרבייט אין די שולען און אַנשטאָט דעם זאָל אָפּגעגעבען ווערען מעהר פּלאַץ פאַר רעליגיעזע למודים.

אַ גרויסע דיסקוסיע האָט אַרויסגערופען דער ענין וואַווערער רב קעסטענבערג (אַ סעקסועלע געשיכטע). אַ ספּעציעלע קאָמיסיע פון 3 רבנים וועט בעטראַכטען דעם ענין ווייל די רעמבערטאָווער קהלה האָט געדראָהט אַז אויב „אגודת הרבנים” וועט נישט ערלעדיגען דעם ענין און אַרויפען דעם וואַווערער רב, וועט זי פערעפענטליכען קאָמפּראָמיטירענדע דאָקומענטען. די דאָזיגע פראַגע איז בער- האַנדעלט געוואָרען ביי פערמאַכטע טירען.

פאַר גאַרד, ביזשוטעריע
און לאָמבאַרד-קוויטעס
צאָהלט די העכסטע פרייזען
איזידאָר פיאַלקאַ
פּיעטריקאָווער 7.

Dr. J. Ajzner
powrócił.
Al. Kościuszki 1, tel. 101-62

Wzywam
p, Ch. Blumenkranca, Al. I. Maja 51 do natychmiastowego zwrotu 2 weksli na moje zlecenie
1) pł. 5/XII 34 zł. 172.—
2) „ 5/II 35 „ 200 —
Weksle te niniejszym unieważniam. Sprawę skieruję do Urzędu Śledczego. P. CHARI.

פּרנסה — אויף וועמעס חשבון?

אַ קלאַץ אין די רעדער פון פּריוואַטער איניציאַטיוו

„אָרגאַניזירטע ווירטשאַפט“ איז איינער פון די הויפּט-צילען, וואָס דער סאָציאַליזם האָט זיך געשטעלט פאַרן וואוילזיין פון דער מענשהייט. דער קאַפּיטאַליזם, זאָגט מען, מיט׳ן פּרינציפּ פון פּריוואַטער איניציאַטיוו, האָט אַריינגעבראַכט אַ כאַאָס אין דער ווירטשאַפט. מ׳פּאַבריצירט סחורה, נישט וויסענדיג, ווער ס׳וועט עס קאָנסומירן און צי די וועלט בויטיגט זיך דערין בכלל, און דער קאָנקורענץ-קאַמף, וואָס ווערט דורכדעם אַרויסגערופען, ווערט בעטראַכט דווקא פאַר אַן׳אומגעזונטער דערשיינונג, נישט פאַר אַ מין „יגדיל תורה ויאדיר“, ווי יודען דריקען זיך אויס מיט בית-מדרש׳ניגער גוטמוטיגקייט...

אָרגאַניזירטע ווירטשאַפט הייסט, אַז די קאָנסומציע זאָל זיין פאַררעגיסטרירט און ממילא וועט מען קענען ריכטיג פונאַנדערטיילען די פּאַבריקאַציע און די טובות און זכיות, וואָס זענען דערמיט פאַרבונדען פאַר דער בעפעלקערונג.

„מיר דאַ האַלטען נישט פון׳ם פּראַקטישען סאָציאַליזם, מיר קעמפען אפילו אַנטקעגען איהם מיט כל המיטלען; אָבער אויף וויפיל ס׳לאָזט זיך איינפיהרען סאָציאַלע רעפאָרמען, נישט אָנריהרענדיג די אַלגעמיינע יסודות פון קאַפּיטאַליזם, טוען מיר עס“. —

אַזוי איז די השגחה און די אינטערווענץ פון דער מלוכה אין ווירטשאַפטס-ענינים; די מאָנאָפּאָליזאַציע, עטאַטיזאַציע, קאָנצעסיע-רעזשים און אַזוי ווייטער זענען אויך פאַרשידענע אַנדערע שריט פון דער מלוכה אויפ׳ן געביט פון דער ווירטשאַפט.

און אָט האָבען מיר די אינטערווענץ פון די קאַמערן. די קאַמערן זענען אין פלוג, ווינקלען פון רייבער געזעלשאַפטליכקייט, וואָס ווערען אָוועקגעשטעלט אַנטקעגען דער ביוראָקראַטיע, ווי, למשל, אַ פּאַרלאַמענט געגען אַ מיניסטאָרען-קאַבינעט. די קאַמערן פון האַנדעל, פּאַבריקאַציע און האַנדווערק דאַרפען אויפקלערען דער רעגירונג וועגען די בויטען פון די שיכטען, וואָס זיי רעפּרעזענטירען, כדי ס׳זאָל זיי נישט געשעהען קיין עולה, אָבער אין אַ דעמאָקראַטישען רעזשים ווערט דאָך די רעפּרעזענטאַנץ פון פאָלק און די עקזעקוטיווע מאַכט צונויפגעמישט אין איין גאַנצקייט, און אַזוי האָבען מיר אויך פאַר די קאַמערן בעשטימט געוויסע רעגירונגס-פונקציעס און דווקא פון אַ ברייטערן פאַרנעהם.

לייענען מיר איצט, אַז פאָרשטייערס פון דער ווילנער האַנדווערקער-קאַמער וועלען אַרויספאָהרען קיין ענגלאַנד, כדי אָנצוקניפּען דאָרט האַנדעל-בעציהונגען בנוגע דעם עקספּאָרט פון ווילנער אויסאַרבייטונגען.

ערשט נישט לאַנג איז דער האָזיגער ענין געלעגען אין פּריוואַטע הענד און געווען אָפּהענגיג פון אינדיווידועלער איניציאַטיוו. מיר זענען געווען עדות, ווי ביאַליסטאָקער פּאַבריקאַנטען האָבען זאָנדירט דעם ענגלישען באָדען. זענען געלאָפען אַהינצו פערזענליך, אָדער געשיקט שלוחים, אויסגעאַרבייט אייגענע אַרבייט-בעדינגונגען, פאַרקניפּט אינדיווידועלע האַנדעל-בעציהונגען, און ביאַליסטאָקער טעקסטיל-אינדוסטריע האָט געהאַט אָפּגעלעבט — קוימענס האָבען גערויכערט, מאַשינעס האָבען געקלאַפּט. אַ פּאָר יאָהר נאָכאַנאַנד מיט׳ן כח פון יענער טראַנזאַקציע פון דער נישט-אָרגאַניזירטער, כאַאָטישער, קאַפּיטאַליסטישער ווירטשאַפט.

היינט ווערען געשאַפען ביידע פערהעלטעניסען, אַז מ׳וויל, איז עס סתם אַ פירמע, וואָס קען אָנשפּאַרען ווייטער, ווי פּריוואַטע געשעפט-שלוחים, צו אַ קאַמער קען מען דאָך האָבען מעהר צוטרוי, ווי צו איינצעלנע בעלי-מלאכות, אַז זי וועט אָננעהמען אַ בעשטעלונג, וועט זי עס אויספיהרען מסתם אין דער גרעסטער פּינקטליכקייט און ריכטיגקייט און רעעלקייט; און ממילא וועט זי, די קאַמער, טאַקע גיכער בעקומען די בעשטעלונגען.

אָבער גלייכצייטיג שיסט עס ווייט, ס׳איז אַ סאָציאַלע רעפאָרם פון גאָר אַ ברייטען מאַסשטאַב: אָרגאַניזאַציע פון דער ווירטשאַפט.

מיט אַ פּאָר יאָהר צוריק איז אויף דער ביאַליסטאָקער אינדוסטריע געקומען אַ כמאַרע פון אַ קאַפּיטאַליסטישער אָרגאַניזאַציע, פון׳ם לאָדזער קאַרטעל, וואָס האָט שיער, מיט איין קלאַפּ, טויט געמאַכט די גאַנצע ביאַליסטאָקער פּאַבריקאַציע, דעמאָלט האָט די שטאָט זיך געראַנגעלט און אויסגעקעמפט איהר לעבען-בערעכטיגונג.

איצט קומט די כמאַרע פון אַן׳אַנדער זייט, פון דער דעמאָקראַטישער אָרגאַניזאַציע. די האַנדווערקער-קאַמער זאָל איינפיהרען אַ סדר און אויך זי איז בכוח אָנצוטאָן אַ ציימעל דער איניציאַטיוו, וואָס האָט פריהער, אין משך פון יאָהרען מיט איהר ווילדער סטעפּען-פרייהייט געקענט דערגרייכען אַזש ביז כיבע און איבדיקע....

און דאָ קומט צו אויך דער יודישער מאָמענט.

איז דאָך נאָך ביי אונז אַלעמען פריש דער רושם פון דער געוועזענער רעכט-פאַרשמעלערונג, וואָס מיר יודען, האָבען אין גאַנץ פּוילען געליטען אין די האַנדווערקער-קאַמערן. און דאָס אַלץ איז דאָך געטון געוואָרען נישט פון ליבשאַפט צו דער קונסט, נאָר כדי צו פאַרשטאַרקען ביים פּוילישען עלעמענט די פּאָזיציע פון פּרנסה — אויף וועמעס חשבון?—.

און אָט איז דאָס אויפנעהמען און פאַרטיילען בעשטעלונגען וועט ליגען אין די הענד פון די קאַמערן, ווי וועט מען זיך דערין בעציהען צו יודען?

די האָזיגע פראַגע האָט לחלוטין נישט עקזיסטירט ביי דער פּריוואַטער איניציאַטיוו, האָט אויך נישט בעאומרוהיגט ביים צושטאַנד פון קאַרטעליזאַציע — אָבער ביים דעמאָקראַטישען קאַמער-רעזשים מעג מען שטאַרק מורא האָבען!

אַלענפאַלס איז אַזוי די רעדער פון דער געזונטער פּריוואַטער איניציאַטיוו געלייגט געוואָרען אַ דעמאָקראַטיש-עטאַטיסטישער קלאַץ.

פ. ק.

דער דיפּלאָמאַט, וועלכער טרעט אַרויס אַלס אַגיטאַטאָר

אויב די וועלט שווייגט, מעג די היטלער-מדינה טון אַלצדינג

„דיפּלאָמאַטישע אונאָנשטענדיגקייט“ — אַזוי רופט אָן די פראַנצויזישע צייטונג „פיגאַראָ“ דעם פּראָיעקטירטען אַרויסטריט פון פּאַפּענען אויפ׳ן קאָלאָסאַלען מיטינג פון מיטגעפיהל מיט דעם סאַאַר-געביט, וואָס איז פאָרגעקומען אין קאָבלענץ. די צייטונג שרייבט:

דער אָפיציעלער אַנטייל פון הער פאָן פּאַפּען, דעם דייטשען געזאַנדטען אין עסטרייך, אין דער קאָבלענצער מאַניפעסטאַציע, וואָלט געווען אַ נישט דערלאָזבאַרע צושטערונג פון די דיפּלאָמאַטישע מנהגים. אַ דיפּלאָמאַט איז נישט קיין פּאָליטישער טוער. קיינמאָל אין קיין לאַנד האָט מען נישט געזעהן, אַז אַ דיפּלאָמאַטישער פאָרטרעטער פון אַ מלוכה זאָל זיך איבען אין קונסט פון האַלטען רעדעס פון אַן׳עפענטליכער טריבונע.

די צייטונג דערמאָנט, אַז:

דאָס בעשטימען פון פּאַפּענען קיין ווין איז פאָרגעקומען ביי בעדינגונגען, וועלכע וואָלטען זיכער אַרויסגערופען פּראָטעסטען, ווען מיר וואָלטען נישט געלעבט אין אַזאַ משוגענער צייט. דער „רייכספיהרער“ האָט נישט נאָר נישט אָנגעפרעגט פריהער וועגען הסכם פון דער עסטרייכישער רעגירונג, נאָר ער האָט געפונען פאַר נויטיג צו ערקלערען, אַז אָט דער דיפּלאָמאַטישער פאָרטרעטער וועט זיין אָפּהענגיג נישט פון אויסערן-מיניסטער, נאָר פון איהם, דעם פיהרער פּערזענליך. די מיסיע פון פּאַפּענען האָט אַזוי אַרום בעקומען אַ גאָר בעזונדערען כאַראַקטער און עס איז נישט אומזיסט ענטשטאַנען די פראַגע, צי וועט פאָן פּאַפּען זיין אין ווין אַ געזאַנדטער, אָדער ער וועט זיין אַ נאַמיעסטניק, אַ שטייגער, ווי עס איז גענעראַל פאָן עפּ אין מינכען.

צו דער דאָפּעלטער טאַקטלאָזיגקייט איז איצט צוגעקומען אַ דאָפּעלטע אונאָנשטענדיגקייט אין דעם פּראָפּאַגאַנדע-אַרויסטריט פון פּאַפּענען אין קאָבלענץ:

עס געהט דאָ נישט וועגען דער פּערזאָן פון פאָן פּאַפּענען, נאָר אין די פונקציעס, וועלכע ער ערפילט. זאָל ער אַרויסטרעטען אויף די קאָבלענצער דעמאָנסטראַציעס אַלס צושויער, וועט עס קיינעם נישט אַהרען. אָבער עס איז אינגאַנצען נישט דערלאָזבאַר אַז ער זאָל דאָרט האַלטען אַ פּראָגראַם-רעדע. עס איז וויכטיג נישט דער איינציגער מאָל, נאָר דער פּרינציפּ. דייטשלאַנד איז מען מוחל אַלצדינג, ווייל דאָס לאַנד האָט זיך געלאָזט אויפן וועג פון אַוואַנטורעס. זאַכען, וועלכע עס וואָלט זיך נישט ערלויבט קיין שום מלוכה, גייען פאַריבער פאַר דייטשלאַנד אונבעשטראָפט: פּראָפּאַגאַנדע, דאָס אַריינמישען זיך אין פרעמדע ענינים, מאָרדען. סוף כל סוף זענען די עקסצעסען פון דריטען רייך אַ רעזולטאַט פון דער פּאַסיווקייט פון דייטשלאַנדס שכנים. צו דייטשלאַנד בעציהט מען זיך ווי צו אַ נישט פאַראַנטוואָרטליך קינד. טאָ פאַרוואָס זאָל זיך דייטשלאַנד טאַקע נישט ערלויבען אַלצדינג, אויב אַלע שווייגען?

די צייטונג האַלט, אַז עס איז געקומען די צייט צו נעמען אַ וואָרט:

די פראַנצויזישע רעגירונג איז מחויב, נישט פאַרלירענדיג קיין איין שעה, צו מעלדען אין בערלין און אין אַלע הויפּט-שטעט, אַז זי וועט בעטראַכטען דעם אַרויסטריט פון פּאַפּענען אין קאָבלענץ אַלס פאַרלעצונג פון די עלעמענטאַרסטע דיפּלאָמאַטישע מנהגים און אויב דער דאָזיגער אינצידענט וועט פאָרקומען, וועט פראַנקרייך איהם אַריבערטראָגען אויף דער אינטערנאַציאָנאַלער אַרענע.

מיט דייטשלאַנד דאַרף מען אָנהויבען רעדען האַרב, שרייבט אויך דער „זשורנאַל דע דעבאַ“. די גאַנצע אויסערליכע פּאָליטיק פון היטלעריזם גייט אויף דער ליניע פון פּאַנגערמאַניזם:

ווען היטלער בעהויפּט, אַז נאָכ׳ן בעקומען עסטרייך און דעם סאַאַר-געביט וועט דייטשלאַנד מעהר גאָרנישט פאַרלאַנגען, ליגט ער. דאָס איז בלויז איין עטאַפּ אין פּראָגראַם. ווען מען וועט דורכמאַכען אָט דעם עטאַפּ וועט מען קאָנען גיין ווייטער. דער פּאַנגערמאַניזם, וועלכער ווענדט איצט זיינע כוחות אויף דער ליניע פון קלענסטען ווידערשטאַנד, אַרבייט שטענדיג. אויב מען זאָל איהם לאָזען פרייע הענד, וועט ער אָנווענדען די סאַמע באַרבאַרישע מיטלען, כדי צו דערגרייכען זיינע צילען.

די אויפרעגונג פון דער פראַנצויזישער עפענטליכער מיינונג איז אַזוי גרויס, אַז דער אַגיטאַטאָר האָט רעזיגנירט פון זיין אַרבייט: אין טאָג פון מיטינג איז ער „קראַנק געוואָרען“.

יודישע קאָלאָניזאַציע אויפן אינזעל ציפּערן

ס אַ לאָ נ י ק י, (י.ט.אַ.) דאָ ווערען בעקאַנט פאָלגענדע פּרטים וועגען דער יודישער קאָלאָניזאַציע אויפן אינזעל ציפּערן. די קאָלאָניזאַציע ווערט געפיהרט הויפּטזעכליך דורך דייטשע יודען. אויף ציפּערן זענען אין דעם געביט טעטיג צוויי געזעלשאַפטען: „ציפּערן-פּאַלעסטינאַ פּלאַנטאַציע-קאָמפּאַניע“ און „ציפּערן — לאַנדווירטשאַפטליכע געזעלשאַפט“.

ביידע געזעלשאַפטען האָבען ביז איצט ערוואָרבען 70 טויזענד דונאַם פּלאַנטאַציע-באָדען, דערהויפּט פאַר אָראַנזשען-צוכט. אין איצטיגען מאָמענט ווערען שוין קולטיווירט 10 טויזענד דונאַם באָדען, אויף וועלכע עס איז ענטשטאַנען צוויי קאָלאָניעס פון דייטשע יודען. איין קאָלאָניע געפינט זיך אין דער נאָהענט פון דאַמאַ-אויגוסטאַ און צעהלט 200 איינוואוינער. די צווייטע, אַ קלענערע געפינט זיך נישט ווייט פון דער הויפּט-שטאָט און פּאָרט לאַרנאַקאַ און צעהלט סה״כ 50 קאָלאָניסטען.

אַ געוויסע צאָהל יודישע פאַמיליעס האָט זיך בעזעצט אין פאַרשידענע שטעט און שטעטליך אויף ציפּערן, וואָס זענען בעוואוינט דורך אַ געמישטער גריכיש-טערקישער בעפעלקערונג, וועלכע בעציהט זיך זעהר גינסטיג צו די יודישע אימיגראַנטען.

די ענגלישע אַדמיניסטראַציע פון אינזעל מאַכט גרויסע פאַרלייכטערונגען פאַר די יודישע אימיגראַנטען, פאָדערענדיג פון יעדער פאַמיליע בעווייזען דעם בעזיץ בלויז 50 פונט. אימיגראַנטען, וואָס בעזיצען נישט אַזאַ סומע, קאָנען זיך דאָך בעזעצען אויפ׳ן אינזעל, אויב אַן׳אַנדער אימיגראַנטען-פאַמיליע גיט פאַר זיי אַן׳ערבות פון 50 פונט. לויט די עקזיסטירענדע געזעצען קאָנען די אימיגראַנטען בעקומען די בריטישע בירגערשאַפט נאָך צוויי יאָהר וואוינען אויפ׳ן אינזעל.

DR. DED. H. LUBICZ

פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקה.
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפּפאַנגס-שעה׳ן 8–10, 12–2, און 5–8 אוועגד אין יו״ט פון 9–1. פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרט-זאַל.

דער פּעריאָד פון בלינדן גלויבן איז פאַריבער

רוזוועלטס עקספּערימענטן וועלען מוזן ליקווידירט ווערן

דער אָביעקטיווער און קלוגער ניו-יאָרקער קאָרעספּאָנדענט פון „פּטי פּאַריזיען“ פּיער דענואַיע פיהרט אונטער אַ יעהרליכען סך-הכל פון רוזוועלטס פּלאַן אַרויסצוגיין פון קריזיס, פון דער אַזוי גערופענער „נירא“, אויף וועלכער מען האָט אין אַמעריקאַ געלייגט אַזוי פיל האָפנונגען. לויט דער מיינונג פון פראַנצויזישען זשורנאַליסט האָט זיך דער עקספּערימענט אין אַמעריקאַ געענדיגט מיט אומערפאָלג. וואָס זענען די סיבות דערפון?

אַלע געדענקען דעם אונגעהויערען ענטוזיאַזם, מיט וועלכען רוזוועלטס פּלענער זענען אויפגענומען געוואָרען אין די פאַראייניגטע שטאַטען.

אָט דער פּעריאָד פון בלינדען גלויבען אין רוזוועלטס פּלענער איז פאַריבער. די התלהבות איז געוואָרען בעדייטענד שוואַכער. און דאָס איז פאַרשטענדליך: די עיקר-אויפגאַבע, וואָס דער פּלאַן האָט זיך געהאַט געשטעלט, איז נישט צו לעזען.

רוזוועלט און זיינע אָנהענגער האָבען בעהאַופּטעט, אַז דאָס העכערען די אַרבייטער-שכירות וועט פאַרגרעסערען די קויף-קראַפט פון לאַנד, און דאָס וועט ברענגען צו פאַרגרעסערונג פון דער אינדוסטריע, צו אַן׳אַלגעמיינער אויפלעבונג און צום סוף פון קריזיס.

מען מוז אָנערקענען, אַז די ווירטשאַפטליכע לאַגע [illegible] בעדייטענד בעסער ווי דאָס איז געווען אין פריהלינג פון פאַריגען יאָהר. אָבער דאָס איז נישט דער פאַרדינסט פון רוזוועלט׳ן. דאָ האָט געווירקט דאָס פאַלען פון דאָלאַר אויף 40 פּראָצענט, די פינאַנציעלע הנחות, וואָס זענען געמאַכט געוואָרען פאַר די פאַרמערס, דאָס ברייטע פּראָגראַם פון עפענטליכע אַרבייטען און די פאַרבעסערונג פון דער עקאָנאָמישער לאַגע אין דער וועלט.

אָבער דער אומערפאָלג פון „נירא“ בעשטייט אין דעם, וואָס איינאיינעם מיט דער פאַרגרעסערונג פון די לוינען, איז נישט געשטיגען די קויף-קראַפט פון דער בעפעלקערונג. די אַרבייטסלאָזיגקייט איז נישט געפאַלען אין אַזאַ מאָס, ווי דאָס האָבען בערעכענט די שעפער פון „נירא“.

מיט אַ יאָהר צוריק האָט דער הויפּט-דירעקטאָר פון „נירא“ גענעראַל דזשאָנסאָן בעהויפּטעט, אַז ביז צו סעפּטעמבער פון פאַרגאַנגענעם יאָהר וועלען 6 מיליאָן אַרבייטסלאָזע געפינען אַרבייט. עס איז פאַריבער דער 3 סעפּטעמבער, דער 3 יאַנואַר און דער 3 יוני, פאַר דער צייט איז די צאָהל אַרבייטסלאָזע פאַרקלענערט געוואָרען בלויז אויף 3 מיליאָן און אין לאַנד געפינען זיך נאָך 10 מיליאָן אַרבייטסלאָזע.

די העכערונג פון די אַרבייטסלוינען וואָלט נאָר אין דעם פאַל געבראַכט צו דער פאַרגרעסערונג פון דער קויפס-קראַפט פון דער בעפעלקערונג, [illegible] די פּרייזען, אָדער אין ערגסטען פאַל, ווען די פּרייזען וואָלטען געוועזן געבליבען אויף דערזעלבער הויך. אָבער רוזוועלט איז געווען אַ געגנער פון פאַרקלענערען די פּרייזען. איהם איז אויך נישט געלונגען איינצוהאַלטען די פּרייזען אויף דערזעלבער הויך. די פּרייזען פון עסענוואַרג, פון קליידונג און אַנדערע זאַכען פון ערשטען געברויך זענען בעדייטענד געשטיגען. טיילווייז קען מען דאָס ערקלערען מיט דעם פאַלען פון דאָלאַר. אָבער טיילווייז האָבען די פּאַבריקאַנטען אַריינגערעכענט אין די פּרייזען דעם וואוקס פון אַרבייטסלוין, וואָס איז זיי אָנגעוואָרפען געוואָרען דורך „נירא“. מיט אַנדערע ווערטער, דער געברויכער אָדער דער אַרבייטער האָט פון אייגענער קעשענע געמוזט און מוז אויך ווייטער צאָהלען פאַר די טובות, וועלכע עס האָט איהם געבראַכט דער עקספּערימענט פון רוזוועלטן.

אַלזאָ, וואָס קען מען ערוואַרטען אין דער צוקונפט פון דעם ריזיגען עקספּערימענט, נאָכדעם, ווי זיין טיילווייזער אומערפאָלג איז געוואָרען קלאָר? מען שמועסט שוין וועגען פאַרקלענערען דעם פּערסאָנאַל פון „נירא“. מסתם וועט אינגיכען אויך גענעראַל דזשאָנסאָן מוזען אַרויס אין דימיסיע. לויט דער מיינונג פון פּיער דענואַיע שטייט פאַר אין דער נאָהענטסטער צוקונפט אַ גרינדליכע רעפאָרם פון גאַנצען עקספּערימענט, אָדער גאָר אַ פאָלשטענדיגע ליקווידאַציע פון „נירא“.

ניייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג 30 אויגוסט — יט אלול תרצ"ד

זון-אויפגאנג 4.42
זון-אונטערגאנג 6.31

גוט מארגען!

אוי, די קאנקורענץ!...

א צרה מיט דער קאנקורענץ! יודען האל־טען אין איין קאנקורירען צווישען זיך. אין אלע בראנזשעס געהט אן א קאנקורענץ. שוסטער קאנ־קורירען, שניידערס קאנקורירען, בעקערס קאנקורי־רען — אפילו מוהלים קאנקורירען אויך צווישען זיך!...

אבער אין קיין שום בראנזשע געהט נישט אן אזא קאנקורענץ ווי אין דער חזנים-בראנזשע. פאר די ימים-נוראים קומען אן יודען פון שטעט און שטעטלעך, יעדער שאפט זיך א „ברעטעל". פערבינדט זיך דעם האלז מיט א פאטשיילע. טרינקט גאגעל־מאגעלס און גארגעלט!...

מילא ביז איצט האבען זיך צו דעם „פאך" גענומען בראנזשיסטען, איצט אבער האבען זיך צו דעם „געשעפט" גענומען סתם יודען. ארבייטס־לאזע בעלי־מלאכות און פרנסה'לאזע סוחרים, מען זוכט אויס א יחד, וואס האט א בעקוועמע דירה, מאכט מע „שטעט" מ'גיט מודעות אין דער צייטונג אז דא דאווענט דער „בעל-המפורסם עמוד־קינסט־לער", מ'הענגט ארויס א צעטעלע „לשמוע אל הרנה" יודען און יודענעס דינגען שטעט, מ'האנדעלט זיך ווי להבדיל אין דער קראם און ס'געשעפט איז פערטיג.

אז נישט געדאכט זאל ווערען די קאנקורענץ!..

אב—נעק.

ניייער אבערקאנטאר אין דער סינאגאגע

אויף אלעיא קאשטשושקי

פון סינאגאגען-קאמיטעט אויף אל. קאשטשוש־קי טיילט מען מיט, אז אויפ'ן ארט פון פערשטאר־בענעם לאנגיעהריגען קאנטאר הלל אלטערמאן איז אנגאזשירט געווארען דער בעקאנטער אבערקאנטאר פון דער לעמבערגער סינאגאגע ה' ב. לוואוויטש.

דאס אנגאזשירען אלס קאנטאר פון דער היגער סינאגאגע דעם בעריהמטען העלדען-טענאר ב. לוואוויטש, וועט זיכער בעגעגענט ווערען מיט גרויס צופרידענהייט און אנערקענונג פון דער לאדזער יודישער געזעלשאפט, און דאס וועט פיהרען דערצו, אז די צאהל מתפללים אין דער סינאגאגע אויף אל. קאשטשושקי וועט זיך בעדיי־טענד פערגרעסערען.

היינט דער לעצטער טאג

פון די „פריילעכע פאראדע" אין „באגאטעלא"

דאס אויסגעצייכנטע פראגראם א.ג. די „פריי־לעכע פאראדע" וואס געהט מיט גרויס ערפאלג, אין רעוויו־טעאטער „באגאטעלא" ווערט היינט געגע־בען די לעצטע צוויי פארשטעלונגען 8 און 10 אווענט, וויל מארגען קומט שוין פאר די פרעמיערע פון נייעם פראגראם.

ראדיא-פראגראם

דאנערשטאג, ד. 30-טן אויגוסט 1934

6,30 פריהמארגען-אודיציע. 6,35 גראמא־פאן. 6,38 גימנאסטיק. 7,05 ידיעות. 7,25 פער־שידענעס. 11,57 צייט-סיגנאל. 12,03 ידיעות. 12,05 פרעסע-איבערזיכט. 12,10 קאנצערט פון סאלאן-מוזיק. 1 ידיעות פון טאג. 1,05 אודיציע פאר קינדער. 1,20 פאפולערע מוזיק (פליטען). 2 עקספארט-ידיעות. 2,05 קאמוניקאט פון דער לא־דזער האנדעלס-קאמער. 4 לייכטע מוזיק. 5 רע־פעראט. 5,15 כאר-קאנצערט פון קאטאוויץ. 5,40 פידעל-שאפונגען. 6 א שמועס. 6,15 אודיציע 7 פערשידענעס. 7,15 פליטען. 7,50 ספארט-ידיעות. 8 געקליבענע גערעדן. 2,08 רעפערטואר פון די טעאטערן. 8,10 סימפאנישער קאנצערט (טראנס־מיסיע פון זאלצבורג) אין דער ערשטער פויזע — אווענד-ידיעות, אין דער צווייטער פויזע-פליטען. 10,05 פארלעזונג. 10,15 טאנץ-מוזיק. 11 ידיעות. קאמוניקאטען.

• • •

פון אויסלאנד

6,30 מאסקווע, סימפ. קאנצערט. 8,15 לאנ־דאן, סימפ. קאנצערט. 8,15 וויען סימפ. קאנצערט.

Dr. med. Trepman

צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90

ספעצ. פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענערשוואכע אויך אלע ארט אנאליזן נעהמט אן פון 8—12 און פון 5—9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 8—1. בעזונדערע ווארטע-זאל פאר פרויען

קאנטראלעס אין די בעקערייען

פאר נישט אפהיטען דעם 8-שעה'דיגען ארבייטס-טאג דראהט א גרויסע שטראף

דער קריסטליכער בעקער-צעך האט געקינ־דיגט דעם אפמאך מיט די ארבייטער. די בעקער־מייסטער האבען דאס מאטיווירט דערמיט, וואס די יודישע בעקער-מייסטער היטען נישט אפ דעם 8 שעהדיגען ארבייטס-טאג און טוען זיך נישט צו־פאסען צו די לויגען, פיהרען זיי א קאנקורענץ געגען די קריסטליכע בעקערייען.

אין צוזאמענהאנג דערמיט, איז פארגעקומען א קאנפערענץ ביים ארבייטס-אינספעקטאר, וואו ס'איז געשלאסען געווארען א נייער אפמאך.

וועגען דעם זעלבען ענין איז פארגעקומען א קאנפערענץ אין דער סטאראסטווע, וואו דער סטאראסטא דר. ווראנא און נאטשעלניק ריין האבען ערקלערט, אז זיי וועלען אלץ טון, כדי צו צווינגען די בעקער-מייסטער, אז דער 8 שעהדי־גער ארבייטס-טאג זאל אפגעהיט ווערען.

אין שייכות דערמיט, וואס די לעטניקעס זענען איצט צוריקגעקומען אין דער שטאט אריין איז אין אפטיילונג פון בעקער-ארבייטער-פעראיין (אגראדאווא 9) פארגעקומען א קאנפערענץ וועגען איינפיהרען דעם 8 שעהדיגען ארבייטס-טאג.

פערגאנגענעם שבת זענען פארגעקומען צוויי פערזאמלונגען פון יודישע און קריסטליכע בעקער-ארבייטער, וואס ארבייטען אין יודישע בעקערייען, אויף וועלכע עס איז איינשטימיג בעשלאסען גע־ווארען, איינצופיהרען פון 1 סעפטעמבער אן דעם 8 שעהדיגען ארבייטס-טאג.

ס'איז אויך בעשלאסען געווארען, ארויסצו־שיקען קאנטראל-קאמיסיעס פון יודישע און פוילישע ארבייטער, וועלכע וועלען בעזיכטיגען די בעקע־רייען. די פערוואלטונגען פון די ארבייטער-פער־איינען מאכען בעמיהונגען ביי דער אדמיניסטרא־טיווער מאכט, כדי צו ווירקען אז די מלוכה-ארגא־נען זאלען די קאנטראל-קאמיסיעס נישט מאכען קיין שוועריגקייטען ביים אדורכפיהרען די קאנט־ראלעס.

דער ארבייטס-אינספעקטאר האט ערקלערט, אז די בעקער-מייסטערס, וואס וועלען צווינגען די ארבייטער צו ארבייטען מעהר ווי 8 שעה א טאג וועלען שטרענג בעשטראפט ווערען.

א ווארנונג פאר לאדזער עקספארטערען

געגען גריכישע פירמען

(אג) עס פאסירט אפט, אז פארשטעהער פון געוויסע אויסלענדישע פירמעס ווענדען זיך צו דער היגער טעקסטיל-אינדוסטריע מיט פארשלאגען אנצובינדען האנדעלס-בעציהונגען. די היגע עקס־פארטערען פערבינדען אפט לייכטזיניג א קאנטאקט. ארויסשיקענדיג סחורות קיין אויסלאנד, וועגען דעם אבער, אז מען זאל קריגען פאר די דאזיגע סחורה דעקונג איז נישט פארהאן קיין רייד, צו־ליב וואס די עקספארטערען ליידען ריזיגע היזקות.

ווי מיר דערוויסען זיך איצט איז אין דער לאדזער דעלעגאטור פון מלוכה'שען עקספארט אינסטיטוט איינגעפלאסען א ווארנונג געגען שלי־סען טראנזאקציעס מיט די פירמען טהעאדארע ר. סאפיוונאס אין אטען, גריכענלאנד, ווי אויך פ. ספענטראס און קאמפ. אויך אין אטען. די לאד־זער עקספארט-פירמען, צו וועלכע מען וועט זיך ווענדען מיט א פארשלאג אנצוקניפען האנדעלס־בעציהונגען מיט די אויבענדערמאהנטע גריכישע פירמען, דארפען זיך אין אייגענעם אינטערעס ווענדען צו דער לאדזער דעלעגאטור פון מלוכה־שען עקספארט-אינסטיטוט.

די איצטיגע לאגע אין ציוניזם און אין ארץ-ישראל

דעפ. גרינבוים האלט היינט א רעפעראט אין פילהארמאניע

דעפ. יצחק גרינבוים קומט היינט קיין לאדז. היינט 8.30 אווענד וועט דער חשובער גאסט א־רויסטרעטען אין פילהארמאניע זאל מיט א גרויסען פאליטישען רעפעראט וועגען דער איצטיגער סיטוא־אציע אין ציוניזם און אין ארץ-ישראל.

דעפ. גרינבוים שטעהט איצט, ווי בעקאנט, אלס מיטגליד פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע און לייטער פון'ם וויכטיגסטען כמעט רעסארט פון דער יודישער אגענץ, דעם עליה-דעפארטאמענט — אין מיטעלפונקט פון דער ציוניסטישער און אלגעמיין־יודישער פאליטיק. דעריבער איז פערשטענדליך דער אומגעהויערער אינטערעס, וואס דער היינטיגער רעפעראט האט ארויסגערופען אין אלע יודישע קריי־זען, וועלכע גארען צו הערען די אויספיהרונגען פון יצחק גרינבוים וועגען די וויכטיגסטע יודיש־נאציא־נאלע פראבלעמען.

די „קאנקורירט" מיט דאקטוירים

און בעקומט 4 חדשים תפיסה

(א) אנטאנינא שפאלערסקא, וויזנער-גאס 30, האט זיך איינגעארדענט א „מעדיצינישען קאבינעט" וואו זי האט איהרע קליענטען געהיילט מיט פער־שידענע קרייטעכצען. די חולאים האט זי אויף אלע חולאת'ן געגעבען די זעלבע קרייטעכצען.

וואלט די „פראקטיק" איהר לאנג אנגעגאנ־גען, ווען נישט צוויי שכנים טאדעאוש סקשינסקי און זאפיא מאקארסקא. זיי האבען געליטען איינער אייך גאל-שטיינער און די אנדערע אויף נירען.

זיי האבען בעמערקט, אז ביידע האט זי געגעבען דיזעלבע קרייטעכצער, האבען זיי פערלאנגט זי זאל זיי צוריקגעבען ס'געלד. אזוי ווי זי האט נישט געהאט קיין גרויס חשק אפצוגעבען ס'געלד, איז צווזאמענגעשטעלט געווארען א פראטאקאל, און נעכטען איז פארגעקומען דער פראצעס. זי איז פערמשפט געווארען אויף 4 חדשים ארעסט, און אפצולעגען דאס אויספיהרען די שטראף אויף 3 יאהר.

זאל „פילהארמאניע"
נארוטאוויטשא 20, טעל. 213-84

פאר'ן אפפאהרען קיין ווארשא
לעצטע גאסטשפילן פון טעאטער

„אראראט"

קינסטל. אנפ. משה בראדערזאן.

נאר 10 טעג!

מארגען, פרייטאג — פיילערליכע פרעמיערע א. נ.

„לכבוד דעם הייליגען בים-באם!..."

פולשטענדיג ניי פראגראם! רעזשיסירט פון ש. דזשיגאן און י. שומאכער.

היינט, דאנערשטאג ווערט צוליב גענעראל-פראבע נישט געשפילט.

געהיימנישפולער שאס האט פערוואונדעט א מיידעל

נעכטען אין אווענד איז געזעסען אין פריי־וואטען גארטען אויף גדאנסקא 98 א געוויסע מאריאנא מאניאק פון זאקאנטנא 25.

פלוצלינג האט זיך דערהערט א שאס און מאניאק איז אראפגעפאלען פון דער באנק א שווער-פערוואונדעטע. די מאגאטאוויע האט זי אפגעפיהרט אין שפיטאל פון דער קראנקען-קאסע. די פאליציי פיהרט אן ענערגישע אויספארשונג וועגען דעם ווער ס'איז געווען דער שיסער.

א געהיימע בראנפען-ברענעריי

(2) אין דארף טשעבלאוויצע נעבען ספאלא האט פאליציי ענטדעקט אין דער וואוינונג פון יוזעף דעמבינסקי, א געהיימע בראנפען-ברענעריי.

דעמבינסקי צוזאמען מיט א געוויסען וואצ־לאוו מיכאלטשיק זענען ארעסטירט געווארען.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: מ. קאס־פערקיעוויטש (זגערזשער 54), י. סיטקיעוויטש (קא־פערניקא 26), י. זונדעלעוויטש (פיעטריקאווער 25), ס. באיארסקי און ו. שאט (פשעיאזד 19), מ. ליפיץ (פיעטריקאווער 193), דיכטער און לאבאדא (ליסטאפאד 86).

א וועבער-שטרייק ביי שייבלערן

(א) עהערגעכטען האט אויסגעבראכען א שטרייק אין שייבלערס „נייע וועבעריי" אויף קילינסקיעגא-גאס.

דער שטרייק איז אויסגעבראכען צוליב עקא־נאמישע סיבות. עס שטרייקען 2,400 ארבייטער.

א פאבריק פון פאלש געלד

(2) אויף לוטאמירסקא 10, אין דער וואוי־נונג פון אנטאני אורבאנסקי, האט פאליציי ענט־דעקט א פאבריקעל פון פאלשע 20 און 50 גרא־שענדיגע מטבעות.

ווען פאליציי איז נעהערנעכטען אין אווענט אריין אין דער וואוינונג האט זיך דארטען אויך געפינען א געוויסער הענריק גאשיק, וועלכער איז ארעסטירט געווארען צוזאמען מיט אורבאנסקין.

בעת דער רעוויזיע אין אורבאנסקיס וואוי־נונג, האט מען געפינען א גרויסע צאהל פער־טיגע פאלשע מטבעות, פון 20 און 50 גראשען, אויך גיפס-פארמען אויסצוגיסען די מטבעות און אנדערע מכשירים. אלץ וואס מען האט געפינען האט פאליציי קאנפיסקירט און די וואוינונג איז פערזי־געלט געווארען.

א נייע שאקאלאד-פלאצובקע

אין אונזער שטאט איז ענטשטאנען א ביי געשעפט פון שאקאלאדע און צוקערווארגען א.פ.

„LADY"

ליבה. מאריאן מארקעוויטש אויף נארוטאוויטשא 14 די פרייזען זענען אונגעוועהנליך קליינע. ערשטקלאסיגע אויסארבייטונגען פון די בעקאנטסטע פא־בריקען. דער הויפט־דעויז פון דער פירמע איז — ביליגע פרייזען און די בעסטע סחורה. דער לאקאל איז מאדערן איינגעארדענט לויט די נייעסטע עסטע־טישע פאדערונגען. די פירמע וועט זיכער האבען גרויס ערפאלג.

פון פוילישע טעאטערס

שטאטיש טעאטער „סקאלא"

היינט און מארגען לעצטע צוויי פארשטעלונגען פון ברוקנערס „ראסען".

דעם 1-טען סעפטעמבער הויבט אן די 3 גאסט אויפטריטען דאס ווארשאווער „טעאטער 8.30". דאס וועט אויפפיהרען די מוזיקאלישע קאמעדיע „די ליבעס-יאכט".

זומער-טעאטער אין סטאשיץ-פארק

היינט ווערט געגעבען דער פארס „גראף מא־באלי".

לאדזער „פריגעל" לאזט איבער אין לאדז א פרוי מיט 2 קינדער

איז גרייט זיך חתונה צו האבען אויף די קרעסען

א געוויסער לעאפאלד זאבלודאווסקי, א רייזענדער, איז מיט 2 יאהר צוריק אוועק פון לאדז און איז ביז איצט נישט צוריקגעקומען. ער האט אין לאדז איבערגעלאזט א יונגע פרוי מיט 2 קליינע קינדער אהן שום מיטלען צום לעבען. מ'האט איהם אין דער לעצטער צייט געזעהען אין ווילנע, זאמאשטש און דובנא. אין ראוונא האט ער לעצטענס געהאנדעלט מיט גארדינען.

היות ווי די פרוי האט זיך דערוואוסט, אז ער גרייט זיך חתונה צו האבען, ווערען די רבנים אויפמערקזאם געמאכט, איהם נישט צו געבען קיין חופה וקדושין.

„לכבוד דעם הייליגען בים-באם!..."

אז וועט הייסען די מארגענדיגע „אראראט"-פרעמיערע

מארגען, פרייטאג, ווערט צום ערשטען מאל דעמאנסטרירט דער נייער „אראראט"-פראגראם, דער 33-טער (זינט זיין עקזיסטענץ) א. נ. „לכבוד דעם הייליגען בים-באם". וואס וועט זיין דער ערשטער פראגראם, מיט וועלכען דער „אראראט" וועט עפענען דעם סעזאן 1934/5 אין דעם שענסטען און גרעסטען יודישען טעאטער אין פוילען, אין דעם טעאטער „נאוואשטשי".

דאס נייע פראגראם וועט ענטהאלטען א רייהע זעהר אריגינעלע נומערן, און אין איהם ווערט געמאכט דער פרוב פון א מיניאטור-אפערע.

עס זענען אויך צוגעקומען נייע ארטיסטישע קרעפטען.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי	—	—	—	87.00
3 פראצענטיגע	בוראוולאנע		—	44.00
4 „	דאלארובקא		—	54.00
7 „	סטאביליזאציע (אמ.)			69.50
5 „	ווארשאווער מ.-ב. 1934			61.25
5 „	לאדזער	„	„	53.25
ענגלישער פונט	—	—	—	26.40
דאלאר אפיצ.	5.22	נישט אפיצ.	—	5.16
גאלד-דאלאר	—	—	—	8.92
גאלד-רובל	—	—	—	4.60
דייטשער מארק	—	—	—	1.95

ספארט

טשערנאוויצער „מכבי" שפילט אין לאדז

שבת און זונטאג שפילט אין לאדז, אויפ'ן פלאץ פון ו.ק.ס. די אויסגעצייכענטע פוסבאל-מאנשאפט פון טשערנאוויצער (רומעניען) „מכבי". שבת וועט די אויסלענדישע מאנשאפט שפילען מיט די טוריסטען און זונטאג מיט „מכבי".

די טשערנאוויצער „מכבי" האט אין איהר מאנשאפט צוויי שפילער פון דער רומענישער מלוכה'שער רעפרעזענטאנץ.

מיט פאגאן האט „מכבי" געשפילט 2:2 און ביי „טשארני" געוואונען 1:3.

ראדיא-ווינקעל

ראדיא — די ביליגסטע פערוויילונג

מיט דער הילף פון סטאטיסטיק קען מען זיך אמלייכטסטען שאפען א בילד וועגען די דערגרייכטע רעזולטאטען אויפ'ן יעדען געביט.

צו איינעם פון די גרעסטע געביטען פאר דער לעצטע צייט, געהערט דער ראדיא.

דער ראדיא-הערער, וועלכער האט ביי זיך איינגעריכט א ראדיא-אפאראט האט זיך שוין אזוי צוגעוואוינט צו די טעגליכע ראדיא-אודיציעס, אז זיי מאכען שוין אויף איהם נישט קיין איינדרוק. בלויז אנ'אויסערגעוועהנליכע ראדיא-סענסאציע קען נאך פעראינטערעסירען אזא מין ראדיא-הערער, וועלכער וועט אויף א ווייל א טראכט טון; וויפיל כח און ענערגיע עס ווערט אריינגעלייגט אין אזא ראדיא-אודיציע.

וועגען דער ריזיגער ריזען-ארבייט פון דער ראדיא-סטאציע קענען אמבעסטען עדות-זאגען די ציפערען.

עס ווייזט זיך ארויס אז אין משך פון לעצטען חודש אין די היגע ראדיא-סטאציע טעטיג געווען 334 שעה. פון דעם איז געדרונגען, אז דורכשניטליך האט די היגע ראדיא-סטאציע געארבייט 10 שעה טעגליך.

אין משך פונם דאזיגען חודש זענען פונאנדערגעשיקט געווארען פון דער ראשינער סטאציע אין דער וועלט אריין 154 קאנצערטען, דאס הייסט צו 5 קאנצערטען א טאג, פון דער דאזיגער צאהל זענען 133 קאנצערטען געשפילט געווארען אין דער סטודיא, די איבריגע זעבען טראנסמיטירט געווארען פון די קאנצערט-זאלען אין לאנד אדער פון אויסלאנד (מיילאנדער אפערע לא-סקאלא א. ד. גל.).

אט אין דעם טאקי בעשטעהט די גרויסקייט פון דער וואונדערבארער ערפינדונג, וואס הייסט ראדיא. ווען מען געפינט זיך אפילו הונדערטער קילאמעטער ווייט פון מיילאנד, קען מען ביי זיך אין דער היים, ערגיץ אין א פערווארפען פראווינץ-שטעטעל, בלויז פאר עטליכע גראשען א טאג, הערען די וואונדערבארסטע מוזיקאלישע שאפונגען פון דער גאנצער וועלט.

לוקסענבורג פערגרעסערט נישט די ראדיא-קראפט

אין דער אויסלענדישער פרעסע האט זיך בעוויזען א ידיעה אז די לוקסענבורגער ראדיא-סטאציע פערגרעסערט איהר קראפט פון 200 אויף 500 קילאוואט.

דערויף איז געקומען אנ'אפיציעלע הכחשה פון דער לוקסענבורגער סטאציע, וועלכע האט פארלויפיג נישט בדעה צו פערגרעסערן די קראפט.

ראדיאפאניע אין די טשעכישע שולען

דאס טשעכישע בילדונגס-מיניסטעריום האט בדעה איינצופיהרען אין די מיטעל-שולען די ראדיאפאנישע טעטיגקייט. וואס עס איז ביזאיצט געווען איינגעפיהרט נאר אין די אלגעמיינע שולען. צו דער ארבייט וועלען זיין אינסטאלירט ראדיא-אפאראטען און קלאנג-פילמען דערביי וועט די דאזיגע ארבייט זיין א פערפליכטענדע.

ווי בעוואוסט ברענגט די ראדיאפאניע פיל נוצען אויך דעם פוילישען שול וועזען ארגאניזי-רענדיג ספעציעל אודיציעס פאר שולען.

רעפרעזענטאנץ-טעאטער „ראזמאיטאשטשי" ציגעל-גאס 27
טעלעפאן 112-25
דירעקציע: דוד צעלמייסטער. רעוועלאציע-פרייזען פאר בילעטען אין פארטער נור 1 זל.
גאסטשפילען פון דעם גרעסטען אמעריקאנער סטאר, דער שטאלץ פון דער אפערעטע, ראמאנטישען ליבהאבער און זינגער מיכאל מיכאלעסקא.
היינט, דאנערשטאג 9.30 אוונט גרויסער פעסטיוואל אלע בילעטען נור 1 זל.
50 יאהר יודיש טעאטער איז איין נאכט
פון גאלדפאדען ביז רומשינסקי
3 פיעסען אין איין אווענד 3
1) שולמית 2) דעם טאטענס ניגון
3) א מתנה דעם טאטען
אכטונג! מארגען פרייטאג, די טשארדאש-פירשטין
מיט מיכאל מיכאלעסקא און פאניא רובין אין די הויפט-ראלען.

טעלעגראמען

מיטגעפיהל פון סער ארטור וואוקאפ פאר דער יוד. אגענץ

צוליב'ן טויט פון דר. יאסאבסאן

ירושלים, (יט"א) דער הויך-קאמיסאר, סער ארטור וואוקאפ, האט איבערגעשיקט דער עקזעקוטיווע פון דער יודישער אגענץ א מיטגעפיהל דעפעשע צוליב'ן טויט פון דר. וויקטאר יאקאבסאן, וועלכען דער הויך-קאמיסאר בעצייכענט אלס „טאלענטירטען און ערפאהרענעם דיפלאמאט, געשעצטען און געאכטעטען מיטגליד פון דער עקזעקוטיווע, וועלכער האט אין משך פון פיל יאהרען געלייסטעט בעדייטענדע ארבייט".

רעוויזיאניסטישע פארשטעהער ביים הויך-קאמיסאר אין א"י

ירושלים, (יט"א) דער הויך-קאמיסאר, גענעראל סער ארטור וואוקאפ, האט סוף פאריגע וואך אויפגענומען די פארשטעהער פון די רעוויזיאניסטען ד"ר ווייבשאל און ד"ר פאן וויזל, וועלכע האבען דעם הויך-קאמיסאר פארגעשטעלט די ציל'ען פון דער רעוויזיאניסטישער בעוועגונג און איהר שטעלונג לגבי די לויפענדע פאלימישע אנגעלעגענהייט. חוץ דעם האבען די רעוויזיאניסטישע פארשטעהער פארמעל אינפארמירט דעם הויך-קאמיסאר וועגען אנהויב פון דער פעטיציאנס-אקציע אין א"י.

דער הויך-קאמיסאר האט אויך אויפגענומען דעם ירושלים'ער הויפט-מופטי, האדוש אמין על הוסייני.

זאמעל-אקציע פאר דער ראדונער ישיבה צום ערשטען יאר-צייט-טאג פון חפץ-חיים

ווילנע, (יט"א). די ישיבה חפץ-חיים אין ראדון טיילט מיט אז לויט דער הסכמה פון די גדולי התורה איז בעשטימט געווארען צו מאכען הספדים אין יאהרצייט טאג פון בעל חפץ-חיים זצ"ל וואס פאלט אויס דינסטאג פ' נצבים (כ"ב אלול) ביי די הספדים וועלען אנגערופען ווערען הזכרות און עס וועט אויך איינגעארדענט ווערען א זאמלונג לטובת דער ישיבה אין ראדון, וועלכע צעהלט 300 תלמידים און וואס געפינט זיך אין א זעהר קריטישער פינאנציעלער לאגע, מחמת וועלכער עס איז בעדראהט די גאנצע עקזיסטענץ פון דער ישיבה. די געזאמעלטע געלדער דארף מען אפשיקען אויפן אדרעס פון די מנהלי-הישיבה:

Rabin O. Lewinson i Rabin L. W. Kaplan
Radun, z. Wilenska.

„אין די פוילישע וועלדער" אויף דער יודישער ביהנע

ווארשע, (יט"א). מיט דער ערלויבניש פון אויטאר האט לאזאר קאהאן אינסצענירט פאר דער יודישער ביהנע דעם בעריהמטען ראמאן „אין די פוילישע וועלדער" פון י. אפאטאשו.

דער אינסצעניזאטאר האט געשענקט די הויפט אויפמערקזאמקייט דעם קאצקער רבין און זיין הויף ווי אויך דעם פוילישען אויפשטאנד פון 63-טען יאהר.

דאס שטיק וואס בעשטעהט פון 3 אקטען (9 בילדער) וועט איבערזעצט ווערען און אויפגעפיהרט ווערען אויף דער יודישער ביהנע אין פוילען ווי אויך אין אמעריקע.

דער אריער-פאראגראף 203

ר. איזראעל

שפאנענדער ראמאן פון דער איצטיגער היטלער צייט

— פאר מיר דארפט איהר גאר נישט בעהאלטען, האט קאן געזאגט צו פרידאן. איך בין איינער פון די קרבנות פון דעם היטלער-רעזשים, איך בין א יוד און בנוגע מיר איז אנגעווענדעט געווארען דער אריער-פאראגראף אין זיין גאנצען פערנעהם. איך בין שרעקליך געפייניגט געווארען אין קאנצענטראציע-לאגער און מיר איז דאך געלונגען פון דארט צו אנטלויפען. איך האב איצט די מעגליכקייטען צו אנטלויפען קיין אויסלאנד. איך האב גענוג געלד הערצו און אויך די נויטיגע דאקומענטען.

— און פארוואס אנטלויפט איהר נישט? אייער לעבען איז דאך אין געפאהר.

— צוליב דער זעלבער סיבה, וואס אייער זוהן איז געקומען אהער. גלויבט מיר, אז איך פערשטעה מעהר ווי מען האט מיר. איך פערשטעה, אז אייער זוהן איז אהערגעקומען כדי צו קעמפען...

— ליידער איז עס אזוי.

— נישט ליידער, מוטער, נאר איך בין שטאלץ דערויף.

— איך פערשטעה איך אויך, ליבע פרוי, האט קאן געזאגט, אייער מוטער-הארץ האט דא מעהר צו זאגען ווי אייער זוהנ'ס פערשטאנד. אבער איהר דארפט האבען פערשטענדניש פאר דער גרויסקייט פון גאנצען פראבלעם, וועלכען מיר ווער לעבען לעזען.

קאן האט זיך בעוויזען צוזויפצורעדען מיט דעם יונגען גוסטאוו, זיי האבען גערעדט וועגען אזעלכע זאכען, וועגען וועלכע פרידא האט גאר נישט פערשטאנען און האט נישט געוואוסט, וואס ארייבצורעדען. צום סוף איז געקומען דערצו, אז זיי האבען זיך אפגעשמועסט, אז גוסטאוו זאל דערווייל נישט פאהרען קיין אולם זיך „צו זעהען" מיט אלפרעד בעהמע, נאר זאל בלייבען אין מינכען צוזאמען מיט קאן. דא האבען זיי גערעדט שאפען א פלאן פון אנ'אקציע, וועלכע זאל געפיהרט ווערען פלאנמעסיג. קודם כל האבען געדארפט דערצו ווערבירט ווערען מענשען. טרייע איבערגעגעבענע מענשען און גלייכצייטיג פערביסענע שונאים פון היטלער-רעזשים.

פרידא איז געווען צופרידען פון אזא אויסגאנג. זי האט געהאפט, אז אויב גוסטאוו וועט בלייבען אין מינכען, וועט פון דעם פלאן דערווייל גארנישט ווערען און גוסטאוו וועט ווייטער בלייבען ביי איהר. זי וועט נישט דארפען ציטערען פאר איהם, די וועט איהם נישט דארפען פערלירען באך אליידער זי האט איהם געפונען.

אויך גוסטאוו איז געווען שטארק צופרידען פון דער דאזיגער בעגעגעניש. זיין יוגענטליכער טעמפעראמענט האט געהאט די פערספעקטיווע, וואס יעדער יוגענטליכער, וועלכער ס'ווייזט זיך אויס, אז ער וועט זיין דער אויסלייזער פון דער וועלט. אין זיין פאנטאזיע האט ער שוין געזעהען ווי ער וועט מאכען אנ'איבערקערעניש אין דייטשלאנד, ער וועט זיין דער העלד, וועגען איהם וועט מען רעדען אין דער גאנצער וועלט און גלייכצייטיג וועט ער האבען נקמה גענומען אין אלפרעד בעהמע.

גוסטאוו האט מיטאמאל אוועקגעווארפען דעם געדאנק וועגען אליין אונטערנעהמען אנ'אקציע געגען בעהמע און האט זיך אנגעכאפט אין דעם געדאנק, וואס קאן האט איהם אונטערגערוקט, צו שאפען א מאסען-ארגאניזאציע, וועלכע זאל אנהויבען דעם קאמף וועגען א גרויסער סטאטוקע, וועגען דער אויסלייזונג פון דער וועלט. קאן, פרידא און גוסטאוו זענען אוועק צוריק פון וואקזאל זיך איינצוארדענען אין מינכען.

ווען די גרעפין העלדארף האט אראפגעלאזען קאנען פון אויטא איז זי נישט גלייך צוריקגעפאהרען קיין אולם, זי איז פערבליבען אין מינכען, זי האט געהאט צו ערלעדיגען אנ'ענין, וועלכער האט איהר פערשאפט גרויס סאטיספאקציע, זי האט אליין אנגעפיהרט מיט איהר אויטא און איז צוגעפאהרען צו א צוקערניע, און דארט ארייבגעגאנגען, כדי זיך דארט אביסעל אויסצורוהען, זיצענדיג ביי א טישעל, האט זי שוין צום צעהנטען מאל אדורכגעלייענט די דעפעשע, וועלכע זי האט בעקומען פון פוילען — פון דער שטאט לאדז. זי האט געלייענט: „איך נעהם אן אייערע בעדינגונגען, איהר בעהמט די גאראנטיע פאר מיר און איך קום צוריק קיין דייטשלאנד. ערווארט מיך אין מינכען היינטיגען דאנערשטאג 8 אין אווענד, קאפע „אדריא", אונטערגעשריבען איז געווען פריצי".

די גרעפין האט א קוק געגעבען אויפ'ן זייגער.

— נאך דריי שעה, האט זי צו זיך אליין גערעדט. איבעריגענס, איז דאס נישט לאנג. איך בין צופרידען, וואס איך האב איהם בעזיגט. באלד איז איהר צופרידענקייט פערשוואונדען און זי האט געטראכט, פארוואס זי האט זיך עפעס אנגעטשעפעט אין דעם דאזיגען יונגענמאן, וועניג ער פאלג האט זי ביי מענער, ביי די אנגעזעהענסטע פערזענליכקייטען פון דייטשלאנד, ביי מיניסטארען, גענעראלען, גרויס-אינדוסטריעלער, גראפען, באראנען און אפילו מיטגלידער פון דער אמאליגער קייזערליכער משפחה. פארוואס-זשע איז איהר עפעס מיט אמאל אריינגעפאלען אין קאפ דער דאזיגער פריצי. אויף וועלכען קיינער איז קיינמאל נישט געווען אויפמערקזאם, און וועלכער האט קיין שום ראל נישט געשפילט אין געזעלשאפטליכען לעבען, אבער וואס ווייטער זי האט געוואלט פריצין באגאטעליזירען פאר זיך אליין, האט זי אלץ מעהר דערפיהלט, אז זי וועט דאס נישט קענען טון, אז פערגעסען פריצין וועט זי מעהר נישט קענען, זי האט זיך באמת געוואונדערט, ווי אזוי עס קומט דערצו, זי האט געוואוסט, אז זי געהערט נישט צו די כאראקטערען וועלכע זאלען זיך קענען פערליבען ווי א פענסיאן-מיידעל, אז זי געהער נישט צו די סענטימענטאלע פרויען, נאר בעהמט דאס לעבען מיט גאנצע הויפענס, נישט אומקוקענדיג זיך אויף סיבות און פאלגען, אבער דאסמאל איז אלץ געגאנגען נישט אזוי ווי שטענדיג, זי האט א ציטער געגעבען בלויז אויפ'ן געדאנק וועגען פריצין, זיין בילד איז איהר כסדר געשטאנען פאר די אויגען און זי האט זיך דערפון נישט געקענט אפזאגען.

— דאס איז נישט פשוט. אין דעם ליגט א טיפע סיבה האט זי געטראכט און אלץ געקוקט אויף דעם זייגער, וועלכער האט זיך אזוי פאמעליך גערוקט...

— ער איז געווען אזוי שטאלץ, אז ער האט אפילו מיט מיר נישט געוואלט רעדען. איצט זעהט אויס, האט זיך דער ענין געענדערט, ער קומט און שוין נישט לאנג וועל איך איהם זעהען און רעדען מיט איהם.

(פארטזעצונג קומט)

רעדע פון משה לימאן

אויפ'ן ציוניסטישען לאנד־צוזאמענפאהר אין ווארשא

וואַרשאַ. בעת די דעבאַטען איבער די בעריכטען און רעפעראַטען, וואס זענען דינסטאג געפיהרט געוואָרען אויפ'ן 11. ציוניסטישען לאַנד־צוזאמענפאהר אין ווארשא, האט אויך געהאַלטען אַנ'אייבדרוקספולע רעדע דער מיטגליד פון ציוניסטישען צ. ק. ה' משה לימאן פון לאדז.

ב' לימאן האט צוו. אַנד. געזאגט:

פאהרענדיג פאַרגאַנגענעם מאנטאג פון קאליש קיין ווארשא — הויבט דער רעדנער אָן — האב איך מיך אײַנ'ם צוג געטראָפען מיט אַנ'אומבעקאַנטען יודען, פיהרענדיג, ווי דער שטייגער, פערשידענע געשפרעכען, האב איך זיך דערוואוסט, אַז דער דאזיגער יוד איז אַנ'ארץ־ישראל־בירגער, אײַנער פון די רײַכסטע דארטיגע יודען, אינהאַבער פון גרויסע פרדסים, און גלײַכצײַטיג אַ גרויסער סוחר־ישער פערמיטלער צווישען די אראַבער און דער גרויסער וועלט, וואו ער שיקט סחורות. ער וואוינט שוין אין ארץ־ישראל קרוב 40 יאהר. כ'האב מיט איהם אנגעהויבען רעדען וועגען פערשידענע אקטועלע פראַגען פונ'ם ישוב און ווי ערשטוינט בין איך געוואָרען הערענדיג, ווי דער יוד איז אנגעפאלען אויף די קאָנסטרוקטיווע בוי־ענדע עלעמענטען פון ישוב.

צוליב דער „התקוה" — האט דער פרדס'ן געזאגט — וועל איך נישט מוותר זײַן אויף מײַן סוחר־ישער קאלקולאַציע און וועל זיך באַין אופן נישט אונטערוואַרפען די פאָדערונג פון די אַרבייטער צו געבען אַ גרעסערען אַרבייטס־לוין ווען כ'קען בעקומען ביליגע אראַבישע אַרבייטער.

אָט דאס זענען די טרויעריגע רעזולטאַטען פון די יעניגע פרדסנים, וואָס וועלען אַ תל־מאַכען פון דעם אַלעם, וואס מיר האבען אין משך פון 50 יאהר געשאַפען און געבויט אין ארץ־ישראל. דער דאזיגער יוד האט אויך שטארק אויסגערעדט אויף די פוילישע יודען, וואָס בויען אַלץ אויף הימעל־פיסלעך און זענען לויטער קבצנים, דאס זענען מענשען פון טיפּ סמיליאַנסקי, אַנדערש רעדען אַזעלכע מלוכה־מענער, ווי פראָפ. בראָדעצקי און אונזער פערעהרטער גרינבוים.

מיר שטעהען איצט אין אַ תקופה פון בנין הארץ. ס'איז איצט פאַר אונז אַ פראַגע פון „יהרג ואל יעבור". בײַ אונז איז נישט קײן פראַגע פון נבאות, נישט פון קיין קלויז־פּאָליטיק, נאר פון בנין־הארץ.

מיר, געוו. עת־לבבות'ניקעס, זענען געזעסען אין צ. ק. לערך דריטהאַלבען יאהר און האבען נישט געזעהן קיין שום שלעכטע טענדענצען.

איך זאג בפני קהל ועדה, אַז מיר האבען געגרינדעט דעם ציוניזם. איך וועל לאַחרי מאה ועשרים שנה קומען פאַר'ן כסא־הכבוד, וועל איך בעטען אַ חלק לעולם הבא, בלויז דערפאַר, וואס מיר האבען מיט אונזערע מעשים אויפ'ן 18־טען קאָנגרעס געראַטעוועט דעם ציוניזם. איבערגעבענדיג די עקזעקוטיווע אין די הענד פון אַזעלכע גוטע יודען. דאס בעסטע, וואס מיר האבען געשאַפען, איז אויך דאס, וואס מיר האבען איבערגעגעבען דעם עליה־דעפּאַרט אַזאַ חבר ווי יצחק גרינבוים. אַ מענש מיט אַ פלאַמענד יודיש האַרץ, וואס ווערט צעריסען פון יודישע צרות.

דער קווינטעסענץ פון צוזאמענפאהר דאַרף זײַן בנין הארץ. מיר פּוילישע ציוניסטען זענען דער רוב מנין און רוב בנין אין וועלט־ציוניזם. אַפילו דער וועלט־פערבאַנד פון די אַלגעמײַנע ציוניסטען וועט אויך דאס מוזען מודה זײַן. אפשר פעהלט נאך עפּעס, אפשר איז נאך דא פיל צו טון אבער סוף הכבוד לבוא. מיר פיהרען אַ קאָנסטרוקטיווע ציוניסטישע אַרבייט און „מוואַרשה תצא תורה ודבר ד' מירושלים".

מ'וועט אונז נישט שטראָפען. אויב דער 11. ציונ. צוזאמענפאהר וועט נישט דערפיהרען צו ענטגילטיגע קאָנסאָלידאַציע. אבער פריהער צו שפּעטער וועלען צו אונז קומען די יעניגע, וואס האבען אונז געשטערט און אונז זאגען „אתכם הצדק"!...

בריף אין רעדאקציע

וועגען זאמלען פסיכאלאגישע מאטעריאלען

די צענטערס פון דער יודישער וויסענשאַפט דער יודישער וויסענשאַפטליכער אינסטיטוט (ייווא) אין ווילנע, און דער העברעאישער אוניווערזיטעט אין ירושלים — וועלכע זענען בערופען וויסענשאַפטליך צו פאָרשען די פסיכיק פון דער יודישער יוגענד, פיהלען אַ גרויסען מאַנגעל פון פסיכאָלאָגישען מאַטעריאַל; אויך דער יודישער שול וואָלט צונוץ געקומען אַנ'אויספאָרשונג פון דעם גייסטיגען פרצוף פון דער יודישער יוגענד.

אין צוזאמענהאַנג דערמיט ווענד איך זיך צום יודישען כלל מיט אַ הייסער בקשה צוצושטעלען מיר מאַטעריאַל, וועלכען איך וועל איבערשיקען די בײדע דערמאָהנטע וויסענשאַפטליכע אינסטיטוציעס. עס האַנדעלט זיך וועגען טאָג־ביכער געשריבען דורך פערשידענע מענשען אין זייער יוגענד־פעריאָד. די דאָזיגע זכרונות ליגען לרוב נוצלאָזע און פערגעסענע, אָהן איבעריגער בעדייטונג פאַר די מחברים. פאַר אַ פסיכאָלאָג האבען זיי אָבער אַ גרויסען ווערט ווי אַ נישט־געפעלשטע אָפּשפּיגלונג פון דעם אינעווייניגסטען לעבען פון דער יוגענד. מיר ווענדען זיך אָבער נישט מיט אונזער אויפרוף צו דער יוגענד גופא. מיר האָבען אין זין נאָר די פּערזאָנען, פאַר וועלכע זייערע טאָג־ביכער זענען נישט מעהר ווי אַלטע שמות.

איך בעט דעריבער אַלע פּערזאָנען, וועלכע האָבען געפיהרט אַזעלכע טאָג־ביכער, זיי זאָלען זיך פערשטענדיגען מיט מיר. דער מאַטעריאַל וועט ווערען איבערגעשריבען אויף אַ מאַשין און די קאָפּיעס וועלען איבערגעשיקט ווערען סיי דעם ייווא אין ווילנע, סיי דעם העברעאישען אוניווערזיטעט אין ירושלים! די מחברים בעקומען זייערע כתב־ידען צוריק. חוץ זכרונות וועלען מיר אָננעהמען אויך בריף. אַ ספּעציעלען ווערט האָבען פאַר אונז בריף, וואָס זענען געזאַמעלט געוואָרען אין משך פון אַ לענגערער צייט, בפרט בריף מיט תשובות אויף זיי.

דאָס געבורטסלאַנד אָדער וואוינאָרט, געזעלשאַפטליכע קלאַס, פאַרטיי־צוגעהעריגקייט, בילדונג און וועלט־אַנשויאונג פון טאָגבוך־מחבר, שפּראַך, סטיל, אויספיהרליכקייט און אויספיהרליכע פאָרם פון דאָקומענט שפּילען נישט קיין שום ראָלע, ווייל אַלע מאַטעריאַלען אין דער פאָרם פון זכרונות און בריף בעזיצען אַ בעדייטונג פאַר דער וויסענשאַפט.

אַלס זאַמלער פון די מאַטעריאַלען פערזיכער איך אַלע בעזיצער אַנ'אַבסאָלוטע דיסקרעציע. חוץ מיר וועט קיינער נישט קענען זייערע נעמען און אַדרעסען. פאַר אַ קאָרעספּאָנדענץ מיט מיר קאָן מען אויך אָנגעבען נעמען און אַדרעסען פון בעקאַנטע און אפילו אַ שיפער פאַר אַ תשובה „פּאָסט־רעסטאַנט". איך בעט אָבער נישט איבערשיקען די מאַטעריאַלען, איידער מ'וועט זיך מיט מיר פערשטענדיגען. די נעמען פון פּערזאָנען און ערטער, וואָס ווערען דערמאָהנט אין די טאָגביכער און בריף, מוזען זײַן אַזוי געענדערט, אַז קיינער זאָל זיך נישט אַנשטויסען, וועגען וועמען עס האַנדעלט זיך. די דאָזיגע ענדערונגען מוזען געמאַכט ווערען איידער דער דאָקומענט וועט קומען אין מײַנע הענד. איך בעט אָבער אַליין נישט צו מאַכען קיין ענדערונגען אין טעקסט, נישט פערשטענדיגענדיג זיך פריהער מיט מיר.

די קאָרעספּאָנדענץ דאַרף מען שיקען לויט'ן אַדרעס: Dr. Henryk Ormian, Łódź, Piramowicza 6. די בעזיצער פון מאַטעריאַלען, וועלכע וועלען דאָס פאָדערן, וועלען מיר אומקעהרען די פּאָסט־קאָסטען.

ד"ר חיים ארמיאַן,
דאָצענט פון פסיכאָלאָגיע.

Dr.
Wołkowyski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל־גאס 11, טעל. 238-02
נעהמט אָן אין הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע
נעהמט אָן פון 8—12 בײַטאָג, 4—6 און פון 7—8.

DR.
L. Czarnożył
וואוינט יעצט אויף
פּיעטריקאָווער 62
אָן נעהמט אָן פון 9.30 ביז 10.30 פאַרטאָג און פון 4—6 נאָכמ.
ספּעצ. האַרץ־קראַנקהייטען

פון דער ראדזשער פראווינץ

מ'„געזעגענט" זיך מיט די ליעטניקעס אויף די זומער־וואוינונגען

גלאָוונע.

ס'איז שוין געוואָרען אַזאַ טראַדיציע, אַז דער סעזאָן אויף די זומער־וואוינונגען מוז זיך ענדיגען מיט קלעפּ, נישט מעהר: אַמאָל, אין יענע פעטע יאָהרען, האָט מען די זומער־געסט געקלאַפּט, ווען זיי האָבען זיך אַזוי שנעל נישט אַהיימגעפּאַקעלט, הײַ־יאָהר, פּערקערט, האָט מען געמאַקלט דערפאַר, ווייל דער עולם האָט זיך דווקא צו שנעל אַהיימגעאײַלט.

געשעהן זענען די געשעהענישען דעם לעצטען זונטאָג, ווען פון גלאָוונע און פון די איבעריגע שכנותדיגע לופט'פּראָנטען האָט זיך אָנגעהויבען דער גענעראַלער ריקצוג קיין לאָדז. צו די ווילעס און הייזלעך זענען פאָרטאָג צוגעפאָהרען די בעשטעלטע פורלעך און גענומען לאָדנען די אייזערנע בעטלעך מיט די לעזשאַקעס, די פּעק בעט געוואַנד מיט די וועש־קויבערס, דאָס פּרוכנאָוואַטע מעבעל מיט די איבעריגע גראַטעס, זענען דאַמאָל, ווי פון אונטער דער ערד פּלוצלינג אַרויסגעשפּרונגען דער ווירט מיט בײדע סטרושעס, דער גצוועלבער און די מילך־יודענע, דער קצב און דער בעקער, די גרינצייג־ליוועראַנטקע און דער עופות־יוד און אַ גאַנצע האַפטע אַנדערע יודען מיט יודענעס, גוים מיט גויטעס אַלע האָבען, ווי די הײַשעריקען, זיך געוואָרפען אויף די ליעטניקעס מיט אויסגעשטרעקטע ידיים און בעפאָדערט, אַז מ'זאָל זיי משלמן די חובות.

דער ליעטניק מיט דער ליעטניטשקע האָבען געפּרובט אויפ'ן לאָדזשער שטייגער דעם עולם פּערטשאַקען, די חברה זענען אָבער נישט געווען קיין יאָלדען, זיי האָבען אַרומגערינגעלט די פיהרלעך און אָנגעהויבען צו סעקוועסטרירען דאָס ביסעל טשוכעס (חפצים).

די חוצפּה פון די פּראָווינצער הויטשינדער האָט אויפגערעגט די לאָדזער „קרבנות". שטעקענעס און דרענגער זענען באַלד געלאָזט געוואָרען אין גאַנג. מ'האָט געקײַלט און געביילט. די פּאָסטערונקעס זענען נישט געזעסען ליידיג.

הכלל די מאָנער האָבען זיך „אויסגעשלאָגן" זייערע חובות און די לעטניקעס זענען די קורטשאַקעס מיט דער סמעטענע און דאָס איבעריגע ביסעל פּרעסעכץ און נאַשעכץ בעקעם אויסגעפאַלן.

א „העלד"

מאיר ג. איז אַ תבואה־סוחר, אַליין איז ער אַ גלאָוונער. לעצטענס האָט לאָדז די זכיה צו האָבען מאיר'ן אין איהרע אָרימס.

מאיר ג. איז נישט ווי אַנדערע סוחרים, וואָס האָבען אַ טבע נישט צו צאָהלען. מאיר'ל

פון אונזערע קארעספאנדענטען

האָט יאָ געצאָהלט, און ווייסט איהר וואו מאיר'ל האָט געצאָהלט? אַלימענטען!..

אַמאָל, אַמאָל, ווען מאיר'ל איז נאָך געווען בײַם טאַטען, איז ער געווען דער „דזשעצאַזנאָווצע"... פון די דינסטען, נישט־וואו, נישט־ווען, האָט מען דעם טאַטען געבראַכט אַ ילד'ל אין שטוב אַרײַן, און געבראַכט האָט מען די ילדים — אָדער פּסח צום סדר, אָדער אין דער סוכה אַרײַן.

מאיר האָט שוין געהאַט זײַן סטאַלע פּרייז, און האָט געצאָהלט ווי אַ טאַטע...

איצט איז מאיר ג. אַ לאָדזשער סוחר, און דערצו איז ער דאָך ביז'ן הײַנט געבליבען אַ „העלד".

זײַן „העלדישקייט" האָט ער טאַקע לעצטענס בעוויזען אויף דער פּליאַזשע אין גלאָוונע.

אויף דער פּליאַזשע שפּילען זיך קינדער און מיט וואָס שפּילען זיך קינדער? — מיט אַ באַלעם. אַנשטענדיגע, דערוואַקסענע מענשען קוקען זיך רוהיג צו ווי קינדער שפּילען זיך. אונזער מאיר פערנעמט אָבער נישט מ'זאָל איהם „פּשעשקאָדזשען". וואָס טוט מאיר? יאָגט ער אָן אַ קינד מיט אַ באַלעם און דערלאַנגט איהם אַזאַ קאָפּיע אין בייכעל אַרײַן, אַז דאָס קינד איז נעבעך געוואָרען גרין און געל.

אָט אַזאַ העלד איז מאיר'ל.

סטריקאָוו.

ס'איז אויך אויף דער ברייטער וועלט ליידער, הײַנט אַזוי אָנגענומען, אַז אויב וויל זיך עמיצער צוקריגען צו אַנ'עפענטליכען פּאָסטען און ער דאַרף זײַן קאָנקורענט אָוועקלייגען אויף בײדע לאָפּאַטקעס, ברויך ער נישט צו בעווייזען קיין גרויסע קונצען, ער מוז נאָר קענען איבערצייגען די דעצידירענדע פאַקטאָרען, אַז ר'איז אַ גרעסערער אַנטיסעמיט און יודענפרעסער.

דער דאָזיגער כלל איז אָבער נישט גילטיג פאַר די סטריקאָווער פערהעלטנישען. דאָ האָבען נאָך ב"ה דאָס ביסעל יודען אַ פּנים אַזאַ כוח, אַז מיט אַ לעגיטימאַציע אַלס יודען־פײַנד קאָן מען קיין ראש נישט ווערען. פּרובען טאַקע בײדע קאַנדידאַטען אויפ'ן אַמט פון שטעטעלדיגען בורגמיסטער צו מאַכען אַ קאַריערע מיט יודענפרײַנדליכקייט.

נעמט דער ערשטער קאַנדידאַט, דער ביז־איצטיגער בורמיסטער אויסרעכענען, וואָס פאַרע געברענטע צרות איהם איז אויסגעקומען אויסצושטיין פון די שטעטעלדיגע ענדעקעס אין קאַמף פאַר די... יודישע אינטערעסען, קומט צו גיין דער צווייטער קאַנדידאַט, דער געוועזענער אוניעיאָווער בורמיסטער און בעווייזט שוואַרץ אויף ווייס, אַז אַלס זשידאָווסקע פּאַכאָלעק און בעשיצער פון יודען איז ער דורך די דאָרטיגע כוליגאַנעס פון אַמט פערטריבען געוואָרען. ברענגט דער סטריקאָווער אַ בריף פון אָרטיגען רב, וועלכער עמפּפעהלט איהם אַלס אָרנטליכען מענש, לייגט דער אוניעיאָווער אַוועק אַ רעקאָמענדאַציע, געחתמעט פון אָרטיגען רב צוזאַמען מיט די ראשי־הקהל, אַז דער קאַנדידאַט, הייסט עס, איז ממש אַ צדיק, פון די אמת'ע חסידי אומות עולם.

הכלל, בײדע קאַנדידאַטען לייגען אײַן די טירען פון היגען רב און פון די פני העיר, בײדע ליציטירען זיך מיט הבטחות לטובת די סטריקאָווער יודען. שווער צו זאָגען, וואָס דער אויסגעוועהלטער בעל דבר וועט טענה'ן „פּאָ כופּיע"... דערווייל שעפּען אָבער די סטריקאָווער יודען נחת פון דעם, ווי בײדע צדדים טאַנצען פאַר זיי „מה יפית".

ב—ס.

א רייזע־בוך פון הענריק קאהן

אין פראַנקרייך איז ערשינען אַ רייזע־בוך, פון הענריק קאָהן, זוהן פון פּרעזעס פון דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור" אָסקאַר קאָהן. דער מחבר בעשרייבט די אײַנדרוקען פון אַ רייזע איבער עגיפּטען, סיריען, מאַראָקאָ, טערקיי, פּאַלעסטינאַ און באַלקאַנישע לענדער.

דאָס דאָזיגע בוך האָט אַרויסגערופען גרויס אויפזעהן אין גאַנץ פראַנקרייך, אויך די קריטיק האָט זיך דערוועגען זעהר גוט אַרויסגעזאָגט, אַזוי, אַז דאָס בוך איז איצט אַרויס אין דער דריטער אויפלאַגע.

דאָס גרויסע אויפזעהן, און די אויסערגעוועהנליכע גוטע מיינונג פון דעם בוך, איז צוליב דעם אייגענאַרטיגען סטיל פון מחבר ה. קאָהן, וועלכעס איז בעפרייט פון וועלכע עס איז געקינצעלטקייטען.

מיט רייכע־פאַרבען בעשרייבט דער מחבר די רײַך־אַרטיגע עקזאָטיק פון מזרח, און די פּסיכאָלאָגישע אייגענשאַפטען פון די אָרטיגע אײַנוואוינער. דאָס בוך איז אַזוי שפּאַנענד, אַז עס ווערט געלייענט אין איין אָטעם. און אָפט דאַכט זיך, אַז מען מאַכט מיט מיט'ן מחבר די רייזע און אומדירעקט טיילט מען זיך מיט איהם מיט די רייזע־אײַנדרוקען.

נישט אומזיסט שרייבט דער ליטעראַטור־קריטיקער פון „אוועניר", אַז דאָס בוך פון מחבר ה. קאָהן. שפּריצט מיט אַזאַ עקזאָטיק, און מיט אַזאַ רייכען הומאָר, אַז עס גיט די מעגליכקייט מיט צו מאַכען די לעגענדאַרע רייזע אין אייגענעם פאָטעל, און אין דער ליבער געזעלשאַפט פון מחבר.

ה' הענריק קאָהן, האָט צוגעשיקט קיין לאָדז, צום קאָמיטעט צו העלפען די קרבנות פון דער פערפלייצונג 400 ביכער. וועלכע וועלען פערקויפט ווערען צום פּרייז פון 3.60 אַ בוך (אַנשטאָט 5.40). דאָס בוך קען מען בעקומען אין אַלע ביכער־געשעפטען.

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און געשלעכטס־קראַנקהײטען, מענער־שוואַכע־בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג.
עלעקטראָ־אַנאַליזען.
נעהמט אָן פון 8—11 און 4—8 אָוו. זונטאָג פון 9—1 בײַטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשיצנע־פּרייזען.

Dr. REICHER
פּאָלודניאָווא 28, טעל. 201-93
ספּעציאַליסט
פאַר מענער־שוואַכע־בעהאַנדלונג,
סעקסועלע בעראַטונגען און פּסיכאָ־אַנאַליזען
נעהמט אָן פון 8—11 און פון 5—8 אָוונד.

וואס איז פארגעקומען אין אלזשיר?

אויפ'ן פראצעס פון די אראבישע מערדער

היינט האב איך זיי געזעהן.
די אנפאלער.
אין געריכט בין איך געווען.
מען האט זיי גע'משפט.
איך האב געזעהן זייערע ברוינע, טעמפע, שעפסענע קעפ. ווילד ארויסגעלאזענע מיט אויגען, וואס גלאנצן אויך ווי דער שארף פון א מעסער.
און זייער פיהרער האב איך געזעהן. אַנ'אינ־טעלעקטועלער, באטיריליך, א דאקטאר פון מעדי־צין. אנגעטון אין א שווארצען ווייזיט־אנצוג. מיט זיידענעם ארומגעליאמטירטע אין העל־גרויע הויזן און ווייסע שיך.
אייראפא!
נאר אין האנט האט ער געהאלטען א רויטע פעסקע מיט לאנגע פראנדזען. דער עמבלעם פון זיין איינפלוס איבער דער אראבישער מאסע.
מען האט מיר באלד פון אנהויב דא פאר־געלעגט:
— ווילט איהר זיך מיט איהם בעקענען?
— רעדען מיט איהם?
— ער איז זעהר העפליך!
איך האב נישט געוואלט.
מען האט מיר שוין דא געוויזען דאס שפיל:
— איין האנד הויבען צום קלארען הימעל און מיט דער צווייטער ווארפען א מעסער.

* * *

ער שפילט דעם רעפארמיסט.
לאיאל געגען דער מאכט. ער וויל בלויז קליי־נע ענדערונגען....
און פאר זיבע מענשען, פאר זיין אראבי־שען דארף לאזט ער וויסען:
— פון מיין מוטערס צד שטאם איך, פונ'ם אלזשירער ביי און גרויס איז געווען אונזער לאנד פאר דער צייט פון ביי... און דער עיקר איז, אז דער יחוס שרייבט ער זיך אליין צו־

* * *

שוין פון בעכטען איז וויסט מען, אז זיין פּרא־צעס וועט ווערען אפגעלייגט און אז היינט וועט בלויז פארקומען א קליינע פארמאליטעט. אבער איבער די אראבישע געסלעך איז דורך די ידיעה:
— מען משפט בן־דזשעלול!
און די קומען אלע פארן געריכט.
גרויסע מיליטער־אפטיילונגען האלטען אויף דעם המון. גאר פריה איז נאך. דער געריכט־זאל איז איבערגעפולט מיט פארשטעהער פון דער מאכט, מיט מיליטער־לייט און מיט קעפ אין ווייסע טור־באנען. א קייט זשאנדארמען מיט ביקסען טיילט די אפ פונ'ם ריכטער־טיש. אויף דער בעשולדי־גונגס־באנק זיצט א לאנגע רייה אראבער. מען האט זיי פערהאלטען בעת דעם פאגראם. אלע מיט טונקעל־ברוינע טעמפע קעפ. טייל בלינד אויף איין אויג. יעדער איינער מיט א נומער צוגענעהט צום לאץ. מען הערט זיי כמעט נישט רעדען. בלויז דער איבערזעצער אין אראבישען הולך גיט אי־בער זייערע ענטפערס. אין א זייט פון געריכטס־זאל שטעהט זייער פיהרער דער ד"ר בן־דזשע־לול אליין. ארומגערינגעלט פון זיבע לייט. ער ווארט אויף זיין משפט. פריהער משפט מען די קליינע.
— אכמעט בן שאבען!
איינער הויבט זיך אויף, שטעלט זיך פאר די ריכטער. די הענד אראפגעלאזען. דער קאפ אראפ־געלאזען. ער קוקט צו דער זייט פונ'ם פיהרער.
— האסט גע'גנב'עט?
— ניין.
— האסט גענומען?
— יא.
— פארוואס?
— די גאס איז געווען פול מיט אראבער. סחורה געוואלגערט זיך, האבען אלע גענומען. האב איך אויך גענומען....
מען הויבט אן זוכען אין די פאפירען.
ער איז שוין צוויי מאל געווען גע'משפט.
שוין דא אפילו זיין פאטאגראפיע אין דער פאליציי. ענטפערט ער:
— דאס בין נישט איך...
— קום אהער.
מען פערגלייכט איהם פון פּראפיל, פון גע־זיכט.
— דאס ביזטו.
דער אורטייל קומט גלייך:
— איין יאהר מיט איין טאג ארעסט!
קוקט זיך אכמעט בן שאבען אום.
קיינער בעהמט זיך פאר איהם נישט אן.
ער האט געמיינט, אז מען וועט איהם בלויז א דאנק געבען.
און דא גאר טורמע.

* * *

קומט באלד א צווייטער. א טעמפ מערדעריש פנים, 20 יאהר. איין אויג פעהלט, אנ'אלטער שניט פון א מעסער אונטער דעם לינקען אויג.
— בעת די אונרוהען האט מען איהם געכאפט שלאגען זיך. מען האט איהם בעזוכט, ער האט געהאט ביי זיך דאס שרעקליכע אראבישע מעסער.

Dr. HELLER
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער־שוואכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט,
זונטאג פון 11–2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע־זאל.
אונבעמיטעלטע — לעמשניצע־פרייזן

פון א ספעציעלע רייזע
פון י. האמסקי.

— ביזט נישט פון קאנסטאנטין?
— ניין.
— צוליב וואס געקומען קיין קאנסטאנטין זונ־טאג, דעם 5. אויגוסט?
לאנג זוכט ער אנ'ענטפער.
צום סוף מעלדעט דער איבערזעצער.
— אזוי געקומען...
א פאליציי־אגענט זאגט עדות, אנ'אדוואקאט רעדט.
— איין יאהר מיט איין טאג תפיסה!

* * *

נאכהער קומען דריי אנדערע אראבער. אלע יונגע באך. דער מיטעלסטער האט אנ'אפגעגאלטען קאפ, וואס בליהט...
— געפונען ביי איהם א פארטפעל מיט 460 פראנק פון א יוד...
אנ'עדות פעהלט.
— ווילט איהר, מען זאל אפלייגען דעם פּרא־צעס?
די בעראטען זיך לאנג.
בעהמען זיך קריגען צווישען זיך אויף אראַ־ביש.
דער איבערזעצער הויבט אן צו שרייען און גיט צום סוף זייער ענטפער:
— אפלייגען!
רופט דער פּרעזידענט אויס:
— בן־דזשעלול!
אלע אראבישע קעפ אין זאל הויבען זיך אויף. שמאלע ברוינע קעפ מיט שמאלע וואנסעלעך, ברייטע דיקע קעפ מיט שווארצע בערד, טעמפע קעפ, היציגע קעפ, רוהיגע פנימ'ער, אויפגערעגטע, ברו־טאלע, אידעלע. איינגעהילטע אין ווייסען. מיט געדיכטע האר און גאלע.
א ים.

* * *

איהר ווייסט שוין ווער עס איז בן־דזשעלול. א דאקטאר מעדיצין, א גלענצענדער מאסען־רעד־נער, א ראטמאן און דער פיהרער פון די אראבי־שע רעפארמיסטען. ער דעקלארירט זיך אלס פריינד פון פראנקרייך און פונקט אזוי דעקלארירט ער זיך אלס פריינד פון די יודען... און דעם בלוטי־גען זונטאג פון 5. אויגוסט, אינ'ם יאהרצייט פון טאג, ווען דער געוועזענער פרעמיער־מיניסטער קא־מיל שאטאן האט נישט געוואלט אויפנעהמען אהם מיט דער דעלעגאציע און האט איהם איבערגע־שיקט צום שטאאטס־סעקרעטאר, וועלכער עס איז צופעליג געווען דער יודישער סענאטאר אייזאל און וועלכער האט אפגעווארפען די אראבישע פא־דערונגען — אין דעם יאהרצייט האט ד"ר בן־דזשעלול געוואלט פראווען א מיטינג אין אראַ־בישען קווארטאל. איצט ווייסט מען, אז אויף יע־נעם בלוטיגען זונטאג איז שוין אלעס געווען צו־געגרייט. די געשעפטען אנגעצייכענט, די אראבישע ארבייטער זענען שוין נישט געקומען צו דער ארבייט און נאך פריהער האט מען פערשטארקט די העצע.

— דער יוד אייזאל האט פערהאקט אונז די טיר!
— אלץ די יודען!
אויפן מיטינג איז בן־דזשעלול נישט געקו־מען, זיבע לייט האבען אויפגעהויבען א געשריי:
— ברידער, ברידער! — די יודען האבען דערהרג'עט בן־דזשעלול!
די אויפרעגונג איז געווען אין איהר העכ־סטער שטופע.
דער המון איז אוועק פאגראמירען.
בלוט און רויב זענען געבליבען.

* * *

איצט שטעהט בן־דזשעלול פארן געריכט פאר א צווייטער געשיכטע. דער פּרעזידענט לייענט דעם בעשולדיגונגס־אקט.
— פריטאג באך. אין דעם ערשטען טאג: פון די אונרוהען געגען די יודען האט אנ'אראבער געשטאכען א יודען. אנ'אראבישער אינספעקטאר האט ארעסטירט דעם אנפאלער, זאגט איהר צו צום אינספעקטאר און איהם אראפגעלאזען א פאטש. זאגט איהר זיך מודה?
דער הייסער רעדנער בן־דזשעלול פערלירט זיך, ענטפערט ער מיט אנ'אויסגעלאשענער שטימע:
— יא!...
ער קוקט זיך ארום.
די אראבישע ראטמענער האבען געהאט גע־דראהט, אז אויב מען פער'משפט בן־דזשעלולין, וועלען זיי אלע דימיסיאנירען. ער אליין האט געדראהט:
— איך גאראנטיר נישט פאר דער שטאט!
זיבע מענשען ווילען נישט שווייגען. אומרו־היג איז איצט באך, האבען אלע מסכים געווען,

מען זאל דעם פּראצעס אפלייגען. דער אראבישער אינספעקטאר האט צוריקגעצויגען זיין קלאגע. א־בער דער פּראקוראר, וועלכער האט בייגעוואוינט די סצענע איז פעסט אין זיין פאדערונג. איצט שטעהט דער פיהרער א צעטומעלטער:
— מען האט דאך געוואלט אפלייגען?
מיליטער איז ארום. קראמפ.
— אפשר פאקט מען איהם אריין?
דער פּרעזידענט לייענט ווייטער:
— איהר זענט א ראטמאן, איהר זענט אליין א פארשטעהער פון דער אויטאריטעט?
בן־דזשעלול איז וואס אמאל מעהר צעטומעלט.
— אלזא, משפט מען איהם יא?
ער בעהמט קוקען ארום.
אנ'אראבישער אדוואקאט מישט זיך אריין.
— העה ריכטער! מיר בעטען אפלייגען דעם פּראצעס!
דער פארזיצער: — פארוואס?
דער אדוואקאט: — ווייל בן־דזשעלול האט נישט קיין אדוואקאט.
דער פיהרער אליין איז אלץ מעהר צעטומעלט.
דער פארזיצער (צום אדוואקאט): — און איהר?
דער אדוואקאט: — איך בין נישט זיין אד־וואקאט.
דער פארזיצער: — טא, פארוואס רעדט איהר?
דער בעשולדיגטער: — איך האב נישט קיין אד־וואקאט.
דער פארזיצער: — איהר האט געהאט צייט אויסצוקלייבען.
דער פּראקוראר: — איך זעה נישט פארוואס מען זאל דעם פּראצעס אפלייגען.
בן־דזשעלול: — אפלייגען ביז...
פּראקוראר: — אמהעכסטען ביז 3 וואכען.
דער פארזיצער: — ביז דעם 19 סעפטעמבער.

בעדראהטע לאגע פון דער יודישער אינדוסטריע אין א"י

לאנדאן, (יט"א). אין א האלב־אפיציעלען בעריכט, וואס איז די טעג אנגעקומען קיין לאנדאן פון א"י, ווערט געשילדערט די גרויסע סכנה, וואס דראהט דער גאנצער יודישער אינדוסטריע, מחמת מאנגעל פון ארבייטס־הענד, צוליב דעם דוחק פון אר־בייטער בעשטעהט די געפאהר, אז די יודישע אינ־דוסטריע זאל ביסלעכווייז פערלירען די ערווארבענע אבזאץ־מערק אין סיריען, פערסיען, לבנון און אנ־דערע לענדער פון נאהענטען מזרח. מחמת אין איצ־טיגען מאמענט זענען די א"י־פאבריקען קוים אום שטאנד נאכצוקומען די פאדערונגען פון אינ־לענדישען מארק און איז נישט ביכולת אויסצופיהרען אויסלענדישע בעשטעלונגען.

כדי ווי עס איז איז דער דרינגענדסטער מאס ארויסצוהעלפען די אינדוסטריע, זענען נויטיג מי־נימום פינף הונדערט קוואליפיצירטע ארבייטער־מייסטער, דריי טויזענט האלב־קוואליפיצירטע און נישט־קוואליפיצירטע ארבייטער. די רעגירונג איז אבער טויב אויף די פאדערונגען פון דער אינ־דוסטריע און גיט זאגאר נישט קיין וויזעס פאר קווא־ליפיצירטע פאכלייט.

גלייכצייטיג ווערט אין דעם בעריכט פעסטגע־שטעלט אז אין 1933 האט די רעגירונג בעקומען העכער צוויי הונדערט טויזענד פונט הכנסה בלויז פון די רעגיסטראציע־אפצאהלען פון ערד־קניות, וואס זענען דורכגעפיהרט געווארען הויפטזעכליך צווישען יודען גופא צוליב די שוועריגקייטען, וואס ווערען געמאכט אראבער, וועלכע ווילען אפטרעטען זייער ערד יודישע געזעלשאפטען און יחידים

לסוף ווערט אין דעם בעריכט איבערגעגעבען אז אין איצטיגען מאמענט זענען, מחמת די עליה־בעגרענצונגען צוויי דריטעל פון אלע ארבייטער אויף יודישע פעלדער אראבער, עס בעשטעהט די ערנסטע מורא, אז אויך דאס דריטעל יודישע אר־בייטער זאל אינגיכען פערשווינדען, צוליב דעם שטארקען מאנגעל פון ארבייטס־הענד אין די שטעט, וואוהין די פעלד־ארבייטער קומען מאסענ־וויז צוליב די בעסערע ארבייטס־בעדינגונגען.

די איטאליענישע רעגירונג דאנקט ירושלים און תל-אביב

רוים, (יט"א). צוויי איטאליענישע פליהער זענען אנגעפלויגען קיין ארץ־ישראל וואו זיי ווע־לען די מוניציפאליטעטען פון ירושלים און תל־אביב איבערגעבען בעגריסונגס־בריף אין נאמען פון דער איטאליענישער רעגירונג צוליבן בעשלוס וועגען אנטייל פון א"י אין דעם מזרח־יאריד אין בארי, אויף דעם דאזיגען יאריד ווערט געשאפען א ספעציעלער פאוויליאן פון דער א"י־פּראדוקציע.

אמעריקאנער בירגער אין א"י

מאהנען שאדען־ערזאץ פון דער טערקישער רעגירונג

ירושלים, (יט"א). קיין א"י איז אנגעקומען דער אמעריקאנער אדוואקאט מאקס ראזה, וועלכער האט איבערגענומען די פיהרונג פון פּראצעס פון א־מעריקאנער יודען, וואס האבען אין וועלט־קריג גע־ליטען גרויסע פינאנציעלע היזקות דורך דער טער־קישער רעגירונג. די פּראצעס־תביעה בעטרעפט העכער א מיליאן דאלאר, וועלכע די פערזאינטערע־סירטע אמעריקאנער בירגער אין א"י האבען פער־לוירען מחמת דער האנדלונג פון טערקישען מילי־טער, וואס האט אויסגעריסען בוימער און געמאכט א תל פון יודישע וויינגערטנער און פּרדסים, א גרויסער טייל פון שאדען איז געמאכט געווארען דורך טערקישע מיליטער־אפטיילונגען, וואס זענען געווען איינקווארטירט אין יודישען פּרדסים. אמע־ריקאנער בירגער האבען דערביי געליטען אויך לייב־ליכען שאדען.

די אמעריקאנער רעגירונג האט אין משך פון עטלכע יאהר געפיהרט דירעקטע פערהאנדלונגען מיט דער טערקישער רעגירונג וועגען אויסצאהלען די געליטענע אמעריקאנער בירגער דעם שאדען־ער־זאץ פאר לייבליכע און געשעפטליכע בעשעדיגונ־גען. דעם 15־טען פעברואר 1933 איז געחתמעט געווארען א קאנטראקט לויט וועלכען ביידע רעגי־רונגען, די אמעריקאנער און די טערקישע האבען מסכים געווען צו שאפען א קאמיסיע פון 6 מיט־גלידער העלפט טערקען און העלפט אמעריקאנער, כדי צו בעקענען זיך מיט די אמעריקאנער תביעות וועלכע די וואשינגטאנער רעגירונג האט צוגע־שטעלט פארן איצטיגען אמאמאך אלע עדות־ערקלע־רונגען און דאקומענטען לטובת די תובעים האבען געדארפט צוגעשטעלט ווערען דער געמישטער קא־מיסיע אין קאנסטאנטינאפאל ביזן 15־טען אויגוסט.

באך דער ערשטער זיצונג פון דער קאמיסיע איז אריינגעטראטען א הפסקה אויף א גאנץ יאהר, ווייל איינער פון די טערקישע הויפט־מיטגלידער איז אין דער צווישענצייט געווען פערנומען מיט א דיפלאמא־טישער שליחות אין אייראפא. באך אין משך פון אוי־גוסט אדער אנהויב סעפטעמבער, ה.י. וועט די גע־מישטע קאמיסיע אפהאלטען איהר רעציזירענדע זיצונג. מען האפט אז דער ענין וועט איצט פערע־נדיגט ווערען און די געליטענע אמעריקאנער ביר־גער אין א"י וועלען ענדליך באך 17 יאהר ווארטעניש בעקומען פון דער טערקישער רעגירונג די גע־פאדערטע פינאנציעלע פערגיטיגונג פון קריגס־שא־דען אויף זייערע בעזיצען אין ארץ־ישראל.

ראטעוועט אייער געזונד
קראנקע אויף רופטורען (ברוך־קראנקהייטען)
ספעציעלע ארטאפעדישע הייל־גומי־באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך־קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספע־ציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע בויך־באנדאזשען. אויך אויסגעקרימטע רוקען־ביין (הויקערס) ארטאפעדישע הייל־גארסעטען אויף ביינער־שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטא־פעדישע הייל־אפאראטען אויף פלאטפוס.

ספעציעלע איינלאגען לויט גיפס־מאדעלען, אויף זשילאקעס. — גומי־זאקן לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס
ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל־ארטאפעדיע
Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אויס לעמבערג
לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)
(פראנט פארטער), טעל. 177-09 נאהנט פון לאדזער פאבריקס־באהנהויף
בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איזאונבעדינגט נויטיג.
צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק־בריף.
(אין זנערוש אויף טלאמאצקא 2 № און 4 № אייגענע הייזער)

קלאנג־קינא
CAPITOL
זאוואדזקא 16

היינט פרעזענטירען מיר א דראמע פון א פרוי, וואס האט נישט קיין רעכט צו ליבע א. נ.

„שרעכט געליבט"

אויסער׳ן פראגראם: קלאנג־צוגאבע און Fox אקטואליטעטען. אנהייב 4,30 נ"מ שבת און זונטאג 12,30 בייט. נעכסטער פראגראם: „רעזערוויסטן־פאראדע"

PRYWATNA SZKOŁA POWSZECHNA
przy Gimnazjum JÓZEFA ABA
LEGJONÓW 10, tel. 122-12
איינשרייבונגען נעהמט אן דער סעקרעטאריאט פון 10–14.

קאנקורענצלאז, ביליג און שיין
וואשט, פארבט און פוצט כעמיש
אהן שעדליכע מיטלען
די יודישע כעמישע וועשעריי און פארבעריי
„עריקא"
אויף מלינארסקא 2 (ביים ראג בזשעזשינער)
היילט איהר שוינען אייערע קליידער, אנצוגען, מאנטלען
ווי אויך וועש, גיט זיי אפ צום וואשען, פארבען, רייניגען, פוצען
נאר אויף מלינארסקא 2
פון 1.50 זל. א קלייד — 50 גר. א איבער־העמד
4 . א אנצוג — 15 . א קראגען
75 גר. א סוועטער — גארדינען אויף ראהמען.
1.80 פעטשאנירן א קאפעלוש

וויכטיג פאר שול־יוגענד!
די שענסטע מאטריקולעס
פיינסטע אויספיהרונג
צו 25 גר. שטיק
בעקומט איהר נאר
אין דעם קונסט־פאטאגראפישען אנשטאלט
„POLONJA"
31 גדאנסקא 31

ברוך־קראנקע!!!

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל־אנשטאלט אין לאדז, פון דעם איז גאנץ פוילן בעריהמטן ספעציאליסט ארטאפעד דיר. י. ראפאפארט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאהר און איז געווארען אנערקענט פון פיל בקוואוסטע פראפעסארען.

Dyr. J.Rapaport

ברוך־ליידענדע! ספעציעלע ארטאפעדישע באמי־הייל־באנדאזשען פון מיין ארטאפעד. הייל־אנשטאלט בעזייטיגען אהן שום אפעראציע, ראדיקאל שנעל און זיכער מיט דעם גרעסטען ערפאלג, די שווערסטע, געפעהרליכסטע און פערעלטערטסטע ליידענדע ברוכען ביי מענער, פרויען און קינדער. — ספעציעלע ארטאפעד. הייל־באנדאזשען פאר צוריקקומענדע ברוכען נאך אפעראציעס, ווי אויך ספעציעלע אינדיווידועלע צוגעפאסטע ארטאפעד. בויך־באנדאזשען געגען ארפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס.

פאר קאליקעס, הויקערס און אלעראַרט פעהלער פון גוף!

אין מיין ארטאפעד. הייל־אנשטאלט ווערען אויסגעפערטיגט די הייל־בארסטע און פון פיל פראפעסארען אנערקענטע מעטאדע ספעצ. ארטאפעד. הייל־גארסעטען פאר פערקריפונג פון רוקען־ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביין־שווינד־זוכט, ליימונגען, פערקרימטע פיס ביי קינדער און ערוואקסענע קינסטליכע הענד (פראטעזען) און פיס, ווי אויך די פראקטישסטע ארטאפעדישע אפאראטען פאר שמערצליכע פלאטפוס לויט גיפס־מאדעל.

אכטונג! אלע קראנקע אין מיין ארטאפעד. הייל־אנשטאלט, ווערען נאר פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.
30 יעהריגע פראקטיק, פולע גאראנטיע!
ערמעסיגטע פרייזען! עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו.
עס ווערען אויך אנגענומען מיטגלידער פון אובעזפ. ספאל. (קאסא־כאריך).

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל־אנשטאלט אין לאדז
Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

הערצליכען דאנק
היינטיגע דריק איך אויס עפענטליך מיט גרויס צופרידענהייט מיין הערצליכסטען דאנק דעם בעריהמטען ספעציאליסט פאר ברוך־קראנקהייטען דיר. י. ראפאפארט, פון דער ערשטער און איינציגער ארטאפעד. הייל־אנשטאלט אין לאדז וואלטשאנסקא 10, דערפאר וואס ער האט מיר געראטעוועט פון פיל גרויסע ברוך־שמערצען, איך האב א סך יאהרען געליטען פון מיין יעהר שווערען פערעלטערטען ברוך, וואס קיין שום פאס האט מיר נישט געקאנט צוריקהאלטען, הײנט א דאנק זיין מיר פערלעגען אויסגעצייכנעטן ארטאפעד. הייל־באנדאזש, האט ער מיר באמת א וואונדער בעוויזען, איך פיהל מיך אויסגעצייכנעט גוט און בין פעהיג צו יעדער ארבייט.
1|6 1944 (—) יוסף ברוך לאזינגער.
לאדז, וואלבארסקא 26.

1000 ליטער מילך
כשר פון גאראנטירטער גוטסקייט קען איך צושטעלען טעגליך נאך לאדז. — אפערטען אונטער „כשר" אין אדמיג. פון דער צייטונג.

ליטאגראפישע
דרוק־זאכען
קלישעס
צייכנונגען
און מאטריצען
ליפערט די דרוקעריי
י. דיאמענט,
50 קילינסקיעגא 50.
טעל. 188-76

לעכער
צו וועש און הענט־שקעס ווערן געמאכט
שרודמיעסקא 8.

שייטלעך
צו בעקומען
קערשן
סקווערווא 15

לעטשניצע
פאר ווענעריש קראנקע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 205-38
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד.
ווענעריש־קראנקע, מענערשוואכע
און הויט־קראנקהייטען
אנאליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס־סטאציע
איז טעטיג א גאנצען טאג לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע־זאל
א בעראטונג 3 זל.

Dr.
S. Kantor
ספעציאליסט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען (סיפיליס און טריפער), היילט מענער = שוואכע
וואוינט יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129=45
נעמט אן פון 8–2 נאכמ. און פון 4–9 אוו., זונטאג און יום־טוב פון 8–2 נאכמ.
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזען.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין־קראנקהייטען
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 2–3 און פון 6–8 אוו.

Dr. med.
Ignacy Grynberg
ספעציאליסט פאר אינערליכע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
CEGIELNIANA 17, tel. 174-15.

וויכטיג פאר טריקאטאזשניעסק און גאלאנטעריע!
די בעסטע גומי ליטצען פון דער פירמע
WOLF L. HEPNER
איז צו בעקומען אין פאבריקס־לאקאל
Łódź, Gdańska 18 front, m. 11

„PRACA"
פרויען־פאך־קורסען ביים פעראיין צו פערשפרייטען פאך־קענטניש צווישען יודישע פרויען
וואולטשאנסקא 21, טעל. 167-15
נעהמט אן איינשרייבונגען אויף פאלגענדע אפטיילונגען: 1) קונסט־שטיקעריי, 2) דאמען־שניידעריי צושניידען, 3) גארסעטען־פאך, 4) הוטען־פוצעריי, 5) וועש־פאך — צושניידען, 6) אנדולאציע, 7) מאניקור.
דער סעקרעטאריאט איז טעטיג פון 9–1 און 3–7

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע
אנדזשעיא, 5 טעל. 159-40
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום־טוב פון 9–1 פארמיטאג.
בעזונדערער ווארטע־זאל פאר פרויען.

Lek. dentysta
St. Gelberg
זאוואדזקא 14, טעל. 108=33
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 10–2 און פון 4–7 אוו.

Dr. med.
M. JAKOBSON
כירורג
ספעצ. בייך־כירורגיע
(ברוך פון פיס און אויסלענקונג)
Dr. Sterlinga 22 (N. Targowa)
צוריקגעקעהרט

Dr.
Wajnberg
ספעצ. פון לונגע, הארץ און סלעהאזי־קראנקהייטען
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–5, 8–9 אוו.

Dr. med.
Leon Familier
אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען אויף
שערפיען 37 (בענעדיקטא 6.
נעהמט אן פון 5–7 נאכמ.

פון דער רייזע צוריקגעקעהרט
Dr. LUDWIK FALK
ספעצ. ארצט פאר הויט־ און געשלעכטס־קראנקהייטען
7 נאווראט 7 טעל. 128-07
עמפפאנגט פון 10–12 און פון 5–7 נ"מ

Dr. med.
Haltrecht
צוריקגעקעהרט
ספעציאל־ארצט פאר הויט־און געשלעכטס־קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 131-86
נעמט אן פון 8–11 טיטאג און פון 5–9 אוונט
זונטאג פון 10–1 בטאג.
אלע ארט אנאליזען.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזען

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס

ס׳ווערט געזוכט א לערן־יונגל אין דער קראפט־רענדער־פאבריק אלטשטאט נומער 10. — 3179

ס׳ווערט געזוכט א יונגעל מיט א מעדעל אין דער ליטאגראפיע זשעראמסקיעגא 27.

ס׳ווערט געזוכט א קוואליפיצירטער רונד־זשאקארד־ארבייטער צו 2 מאשינען. צו ערפאהרען ביי ראטקאפף, פולנאצנא נומער 8. — 3574

א קירזשנער־געזעלען א מאשינער ווערט געזוכט פאלודניאווא 15, לינקע אפיצינע 2־טער שטאק פרידמאן. — 3575

עס ווערען געזוכט קוואליפיצירטע שטריקער־ארבייטער מיט 10־ער מאשין אדער אהן מאשינען, ביי ראזענבוים, קאמיענא 18. — 3583

ס׳ווערט געזוכט א קוואליפיצירטע אבערלאק־נייהערין צו סוועטערס. זאוואדזקא 19, וו. 26. — 3581

ס׳ווערט געזוכט א קוואליפיצירטע האנד־נייהערין צו סוועטערס ביי שווארצקאפף, פעפער־גאס 21. — 3580

פערשידענעס

אב׳אבסאלווענט פון א פראנצויזישען אוניווערזיטעט זוכט פראנצויזישע און העברעאישע לעקציעס. צוגענגליכע פרייזן. טעלעפאן 217-10.

איך וויל קויפען א ביליארד־טיש מיט קרענגעל. אפערטען אונטער „Bilard"

שדכנים קענען זיך מעלדען פון 3–4 נאכמ. טעל. 235-39. — 3573

צו פערקויפען שליטען 8/70, 8/60 אימשע וויטער 7/33, 6/70 מיכאלאוויטש ווסכאדניא 50, וו. 26. — 3576

Zagubiony został weksel na 50 zł. płatny dn. 5 września r.b. u p. Kuperskiego, poczta książ, wieś Złościajeska. Weksel zostaje unieważniony. Wszelkie zastrzeżenia uczynione.

א גרויסער זאל צו פערדינגען אויף די ימים נוראים אין צענטרום שטאט. צו ערפאהרען זיך אין לאקאל פון „החלוץ המזרחי", נארוטאוויטשא 7, ביי ה׳ דאנציגער פון 8–10 אווענד.

עס ווערען געזוכט: א קוואליפיצירטער איבער־מאשינער און לערן־יונגעל צו דאמען־פאך. מ. נאוואק, פילסודסקיעגא 29.

קלעפּסידרעס
צו זעהר ביליגע פרייזען
נעהמט אן די דרוקעריי פון
„נייעם פאלקסבלאט"
די קלעפּסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעקלעבט איבער שטאט.

אנאנסען־פרייזן פאר א מילימעטער־שורה
פאר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב־יו"ט—24 גר. אין דער זייט־שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . 60— 4
נאכ׳ן טעקסט—12 . . . . 18— . . . .
ליניעס דער שטאנדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט־שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס־פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

מעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר׳ן אינהאלט און טאן פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיג. איז אפען ביטאג און פייגאכט.

Ze wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 31.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman